

Západočeská univerzita v Plzni  
Fakulta právnická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

DOHODA O VINĚ A TRESTU

Vojtěch Gracík

Plzeň 2020

Západočeská univerzita v Plzni

Obor Právo a právní věda

Katedra trestního práva

Název: Dohoda o vině a trestu

Autor: Vojtěch Gracík

Rok: 2020

Vedoucí práce: Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

Fakulta právnická

Akademický rok: 2019/2020

## ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení:	<b>Vojtěch GRACÍK</b>
Osobní číslo:	<b>R15M0078P</b>
Studijní program:	<b>M6805 Právo a právní věda</b>
Studijní obor:	<b>Právo</b>
Téma práce:	<b>Dohoda o vině a trestu</b>
Zadávací katedra:	<b>Katedra trestního práva</b>

### Zásady pro vypracování

1. Úvod
2. Vývoj právní úpravy dohody o vině a trestu
3. Současná právní úprava
4. Význam dohody o vině a trestu
5. Aplikační možnosti využití institutu dohody o vině a trestu v praxi
6. De lege ferenda
7. Závěr


Rozsah diplomové práce:  
Rozsah grafických prací:  
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**


Seznam doporučené literatury:


- CÍSAŘOVÁ, Dagmar; FENYK, Jaroslav; GRIVNA, Tomáš a kol. Trestní právo procesní. Vyd. 7. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 952 s. ISBN 978-80-7598-306-0.
- JELÍNEK, Jiří a kol. Trestní právo procesní. 4. vyd. Praha: Leges, 2018. 864 s. ISBN 978-80-7502-278-3.
- JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 7.vyd. Praha: Leges, 2017, 1312 s. ISBN 978-80-7502-230-1.
- DRAŠTÍK, Antonín a kol. Trestní řád: komentář. Vydání první. Praha: Wolters Kluwer, 2017. 2 svazky. Komentáře Wolters Kluwer. Kodex. ISBN 978-80-7552-600-7.
- ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád: komentář. II, §157-314s. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013, s. 3730. ISBN 9788074004650.
- ČENTĚŠ, Josef. Trestný poriadok: veľký komentár. 3. vydání. Bratislava: Eurokódex, 2017. ISBN 978-80-8155-070-6.
- KORGO, Dušan a kol. Trestné právo procesné. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. 439 s. ISBN 9788073804329.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. JUDr. Jan Kocina, Ph.D.**  
Katedra trestního práva

Datum zadání diplomové práce: **6. února 2019**  
Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2020**

  
**Doc. JUDr. Jan Pauly, CSc.**  
děkan

  
**Doc. JUDr. František Vavera, Ph.D.,**  
**LL.M.**  
vedoucí katedry



Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Dohoda o vině a trestu vypracoval sám a veškeré použité zdroje a literaturu uvedl v seznamu použitých pramenů a literatury.

V Plzni dne 15. dubna 2020

.....

Vojtěch Gracík

## Poděkování

Rád bych poděkoval vedoucímu této diplomové práce Doc. JUDr. Janu Kocinovi, Ph.D., za jeho odborné, přínosné a užitečné rady a připomínky a velmi vstřícný přístup. Také bych chtěl poděkovat své rodině za její podporu v rámci celého mého studia.

## Obsah

1	Úvod.....	1
2	Vývoj právní úpravy dohody o vině a trestu.....	3
2.1	Plea bargaining .....	3
2.2	Vývoj dohody o vině a trestu na území České republiky .....	5
2.3	Odklony .....	6
3	Současná právní úprava .....	10
3.1	Obecně o dohodě o vině a trestu.....	10
3.2	Zásady spojené s dohodou o vině a trestu .....	10
3.2.1	Zásada presumpce nevinny .....	11
3.2.2	Zásada legality.....	12
3.2.3	Zásada oficiality .....	13
3.2.4	Zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací.....	13
3.3	Fáze sjednávání dohody o vině a trestu .....	14
3.3.1	Dohadovací řízení.....	14
3.3.2	Osoby účastníci se na jednání .....	16
3.3.3	Obsahové náležitosti dohody o vině a trestu .....	24
3.4	Řízení před soudem .....	25
3.4.1	Návrh .....	26
3.4.2	Přezkum návrhu.....	27
3.4.3	Předběžné projednání .....	28
3.4.4	Veřejné zasedání.....	28
3.4.5	Dokazování a jeho rozsah.....	30
3.4.6	Rozhodnutí .....	31
3.5	Opravné prostředky .....	36
3.6	Slovenská právní úprava dohody o vine a treste .....	37
3.6.1	Zařazení dohody o vine a treste do slovenského právního řádu.....	37
3.6.2	Sjednání dohody o vine a treste.....	38

3.6.3	Řízení před soudem .....	40
4	Význam dohody o vině a trestu.....	42
4.1	Pozitivní a negativní stránky dohody o vině a trestu .....	42
5	Aplikační možnosti využití institutu dohody o vině a trestu v praxi .....	46
6	De lege ferenda .....	50
7	Závěr .....	55
8	Resumé.....	57
9	Zdroje .....	58
9.1	Soudní rozhodnutí.....	58
9.2	Právní předpisy .....	58
9.3	Knižní publikace .....	58
9.4	Odborné články.....	60
9.5	Internetové zdroje .....	60



aj.	a jiné
apod.	a podobně
tzn.	to znamená
viz	více informací zde
např.	například
ust.	ustanovení
DoVaT	dohoda o vině a trestu
DVT	dohoda o vine a treste
TŘ	Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním
TZ	Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník
ZTOPO	Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim
ZSM	Zákon č. 218/2003 Sb. o soudnictví ve věcech mládeže
TP	Zákon č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok
OSŘ	Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád
USA	Spojené státy americké
SR	Slovenská republika
GP	Generálna prokuratúra
SDEU	Soudní dvůr Evropské unie
ESLP	Evropský soud pro lidská práva
ČAK	Česká advokátní komora
NSZ	Nejvyšší státní zastupitelství

# 1 Úvod

Trestní právo bylo vždy odvětvím práva, které mě fascinovalo a dá se říct, že již od dětství k němu mám určitý vztah. Ať je to díky různým kriminálkám či akčním filmům, které jsem vždy se zaujetím sledoval, tak díky kauzám, které řešil můj otec jakožto advokát a kterým jsem v pozdějším věku věnoval čím dál větší pozornost. Výběr tématu mé diplomové práce tedy nebylo nic těžkého. Od počátku jsem věděl, že moje téma bude pojednávat o trestním právu a stačilo se tedy rozhodnout, o čem přesně moje diplomová práce bude. Po zvážení a konzultaci s mým otcem jsem si vybral jako téma mé diplomové práce dohodu o vině a trestu, jelikož mě zajímá, proč je tento institut stále tak málo využíván, proč je stále do určité míry kontroverzní či jak a kde se vůbec začal vyvíjet.

Tato diplomová práce tak pojednává o stále ještě poměrně mladém institutu dohody o vině a trestu, který je účinný od 1.9.2012 na základě novelizace zákona č. 193/2012 Sb. Inspiraci lze najít v anglo-americkém právním systému nazývaném také jako common law, což dodnes vzbuzuje kritiku části právnické obce, ze které zaznívají názory, že není rozumné a správné instituty typické pro anglo-americký právní systém zavádět do systému kontinentálního, na kterém je založeno právo v České republice.

V této diplomové práci se tedy pokusím zanalyzovat pozitiva i negativa tohoto institutu a porovnat názory kritiků, kteří nejsou vyznavači dohody a těch, kteří naopak na dohodu pohlíží pozitivně. Dále se také stručně zmíním i o americké právní úpravě, protože je dle mého názoru potřeba znát alespoň základ právní úpravy, ze které tento institut vznikl. Vzhledem k tomu, že se čeští zákonodárci z velké části inspirovali slovenskou právní úpravou, stručně též pojednám i o jejich právní úpravě. Na to pak navážu v kapitole Aplikací využití institutu dohody o vině a trestu v praxi, ve které srovnám využití dohody na území České republiky a Slovenska. Velká část této diplomové práce bude samozřejmě věnována současné české právní úpravě de lege lata, o čemž detailně pojednám v kapitole Současná právní úprava. Ve stručnosti se též zmíním o zásadách, které souvisí s dohodou o vině a trestu. Některým tyto zásady dohoda o vině a trestu odporuje, což z ní činí rozporuplný institut. Stručně se též zmíním o odklonech a uvedu též některé názory, podle kterých DoVaT formou odklonu je, a na druhé straně i názory, podle kterých odklonem není. Pozornost bude též věnována úpravám, které je zřejmě potřeba provést v rámci novelizace trestního řádu, neboť

jak uvedu v kapitole 5, využití institutu dohody o vině a trestu je v České republice minimální. Jsem názoru, že je potřeba tento institut upravit. Tomu se věnuji v kapitole zvané De lege ferenda, ve které navrhnou některé možné kroky, které by mohly vést k častějšímu využití dohody o vině a trestu. Na možné úpravy však nepanují jednoznačné názory, o čemž se též v této kapitole zmíním a pokusím se také tyto názory porovnat.

## 2 Vývoj právní úpravy dohody o vině a trestu

### 2.1 Plea bargaining

Pokud se chceme historicky zabývat počátky dohody o vině a trestu, je třeba zaměřit se zprvu na americký kontinent, jelikož právě tam tento institut vznikl a začal se vyvíjet a praktikovat. Jeho počátky sahají do první poloviny 19. století, kdy se v USA začalo praktikovat tzv. plea bargaining, což je název pro obdobný institut DoVaT v USA. Tak jako zejména zpočátku v České republice, i ve Spojených státech amerických měl tento institut zprvu spoustu odpůrců a veřejnost na něj nejdříve nepohlížela pozitivně. Přes prvotní kritiku si však většina veřejnosti uvědomila, že se díky dohodě může výrazně zkrátit a zjednodušit trestní řízení, které je navíc více hospodárné a dnes je již v USA dohoda praktikována zcela běžně a dalo by se říci, že v současnosti je v USA vnímána jako užitečný institut. Americký Nejvyšší federální soud ji dokonce označil za nepostradatelný institut, který je v některých případech dokonce nutný.<sup>1</sup> Ke změně povědomí americké veřejnosti na DoVaT z velké části přispěl případ z roku 1870, o němž rozhodoval Nejvyšší soud USA, a který je dnes nazýván jako případ Brady vs USA a při kterém Nejvyšší soud USA uznal plea bargaining jako neoddelitelnou součást práva USA.<sup>2</sup>

Pokud je tedy vedeno v USA tzv. dohadovací řízení, je nutné, aby se obviněný přiznal ke spáchání daného skutku, a to před soudem v hlavním líčení. Ono přiznání viny je v USA nazýváno jako tzv. plea of guilty. Dohoda je uskutečněná mezi obviněným a veřejným žalobcem. Přiznání viny může obviněný učinit na základě vlastního úsudku, čili spontánně, nebo může být taktéž výsledkem dohadovacího řízení. V případě přiznání viny obviněným je soudní řízení zastaveno, soud automaticky ukončí projednání otázky o vině a stanoví pouze druh a případně délku trestní sankce, při jejímž stanovení zpravidla naváže na návrh veřejné žaloby. Pokud by se otázka viny nevyřešila tímto způsobem, soud by vedl klasické soudní řízení, které bývá v mnoha případech zdlouhavé a nevhodné.<sup>3</sup> Plea bargaining lze shrnout jako: „*neformální postup, na jehož*

---

<sup>1</sup> Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci Brady v. United States ze dne 4. 5. 1970.

<sup>2</sup> ALSCHULER, W.A. Plea Bargaining and Its History. Columbia Law Review. 1979, vol. 79, no. 1, s. 6.

<sup>3</sup> ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. Právo a zákonnost. 1991, roč. 42, č. 5, s. 299.

*základě může obžalovaný souhlasit s přiznáním viny, pokud veřejný žalobce podnikne kroky vedoucí ke zmírnění trestu“<sup>4</sup>*

Ve Spojených státech amerických je takto řešeno až 90% (!) všech trestních věcí, avšak je potřeba zmínit, že jsou do této statistiky zahrnuta i veškerá protiprávní jednání, která by byla podle české právní úpravy posuzována v rámci správního trestání.<sup>5</sup>

Americká právní úprava zná několik druhů dohody o vině a trestu, které jsou společně označovány jako tzv. Pleas.<sup>6</sup> *„Existují tři druhy dohodovacího řízení: charge bargain, kdy je obviněnému umožněno přiznat vinu k méně závažnému trestnému činu, než pro který byl obžalován, dále tzv. sentence bargain, kde soud dopředu informuje obžalovaného, jaký trest dostane, pokud přizná vinu, a tzv. fact bargain, pokud se státní zástupce a obžalovaný dohodnou na určitých skutečnostech, které budou předloženy soudu a budou sloužit jako důkazy, ostatní nebudou soudu předloženy a soud z nich tudíž nebude vycházet.“<sup>7</sup>*

Pokud se ještě zaměříme na dohodovací řízení, lze konstatovat, že není příliš formalizované či „svázané“ pravidly a lze ho tak uskutečnit například telefonicky či na chodbě před hlavním líčením, avšak v případě složitosti daného případu nebo při složitosti vyjednávání, může ono dohodovací řízení proběhnout v pracovně státního zástupce. Pokud dojde k dohodě mezi oběma stranami, tedy mezi obžalovaným a státním zástupcem, je tato informace předána soudci. Soudce je informován o dohodě a o druhu trestu, na kterém se strany dohodly, avšak toto sdělení pro něj není závazné a v hlavním líčení tak může rozhodnout dle svého vlastního posouzení. Povinností soudce tedy není vyhovět dohodě, která byla sjednána, avšak jeho povinností je zkontrolovat, zda-li obviněný dobrovolně doznal svoji vinu, zda-li si je vědom všech procesních následků v případě přiznání viny a zda-li mají tvrzená obvinění faktický základ.<sup>8</sup> Pokud soud dohodu schválí, má povahu pravomocného odsuzujícího rozhodnutí. Poté následuje druhá fáze, ve které soud rozhoduje o trestu.<sup>9</sup>

<sup>4</sup> CURZON, L.B. Dictionary of Law, Plymouth. 1979, s. 255.

<sup>5</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád: komentář. 7. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. s. 2260.

<sup>6</sup> Title 18A, Rule 11, Pleas of Guilty [online] dostupné z: [https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp/rule\\_11](https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp/rule_11)

<sup>7</sup> ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek; KALVODOVÁ, Věra. Trestní právo procesní. 4. vyd. Praha: C.H. Beck, 2013. s. 750.

<sup>8</sup> NEUBAUER, David; FRADELLA, Henry. America's courts and the criminal justice system. 10. vyd. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning, 2011, s. 325.

<sup>9</sup> VESELÁ, Hana. Dohoda o vině v USA, Německu a na Slovensku. Poslanecká sněmovna České republiky [online]. [cit. 5.4.2020].

Co se ještě procedurální stránky týče, tak jak již bylo řečeno výše, řízení probíhá mezi veřejným žalobcem a obviněným, popř. jeho obhájcem, z čehož vyplývá, že obviněný nemusí mít obligatorně svého obhájce, narozdíl od české právní úpravy. Pravdou však je, že některé soudy v USA považují nezastoupení obviněného obhájcem za nezákonné.<sup>10</sup>

## **2.2 Vývoj dohody o vině a trestu na území České republiky**

V této kapitole se věnuji postupnému zavádění odklonů do právního řádu České republiky. Mezi právníky nepanuje jednotný názor, zda-li DoVaT řadit mezi odklony, avšak určité znaky společné s ostatními odklony institut DoVaT bezesporu vykazuje a tudíž je dle mého názoru vhodné alespoň stručně popsat postupný vývoj institutů řadících se mezi odklony, které je zároveň možné považovat za jakési nepřímé předchůdce DoVaT.

Za prvního předchůdce DoVaT na našem území lze považovat trestní příkaz. Počátky trestního příkazu na našem území sahají až do roku 1929, avšak pokud se chceme zabývat právní úpravou České republiky, je potřeba se zaměřit na zákon č. 292/1993 Sb, jenž nabyl účinnosti 1.1.1994. Tento zákon zavedl trestní příkaz do českého právního řádu. Důvodem pro zavedení tohoto institutu byla snaha o zrychlení trestního řízení.<sup>11</sup> Jedním z důvodů pro zavedení DoVaT do právního řádu bylo právě zrychlení trestního řízení, což lze tedy považovat za společný znak obou těchto institutů. Institut trestního příkazu byl od zavedení zákona č. 292/1993 Sb. několikrát měněn a novelizován. Tímto zákonem byla též zavedena další forma odklonu zvaná podmíněné zastavení trestního stíhání. To lze učinit v případě, kdy se pachatel dozná k trestnému činu. Pro uzavření DoVaT je potřeba, aby obviněný prohlásil, že spáchal skutek, pro který je trestně stíhán a tak je možné konstatovat, že pro oba tyto instituty a jejich případné využití je zapotřebí jakési doznání obviněného ke spáchání trestného činu.

Důvodem novelizace TR zákonem č. 265/2001 Sb., účinného od 1. 1. 2002 byla snaha o zrychlení a zjednodušení trestního řízení. Proto bylo tzv. velkou novelou trestního řádu zavedeno zkrácené přípravné řízení a taktéž zjednodušené řízení před soudem, resp. samosoudcem. Samosoudce měl nově možnost vydat trestní příkaz, aniž by se věc musela projednat v hlavním líčení, což lze opět

---

<sup>10</sup> Rozhodnutí Okresního soudu USA pro okres Severní Karolíny ve věci Anderson v. State of North Carolina ze dne 7. října 1963,

<sup>11</sup> HAVLÍČEK, Karel. Rozhovor s JUDr. Pavlem Kučerou, místopředsedou Nejvyššího soudu České republiky. Trestní právo, 2001, č. 9., s. 3.

považovat za společný znak s DoVaT. Zkrácené přípravné řízení je v současnosti nejčastěji ukončeno vydáním trestního příkazu, což vede k tomu, že institut DoVaT není tolik využíván<sup>12</sup>, o čemž se podrobněji zmiňuji v kapitole 5.

Od roku 1996 na základě zákona č. 152/1995 Sb. přibyla další možnost alternativního vyřízení trestní věci a to narovnání. Tento institut je také považován za další formu odklonu a umožnil aktivní účast poškozenému. Ten se nově také mohl dohodnout na jiném způsobu odčinění i jiné újmy, než jen škody vyčíslitelné v penězích. Tato možnost vypořádání je též společným znakem, který narovnání s DoVaT vykazuje.

Rok 2005 lze považovat za rok, ve kterém se poprvé objevily snahy o zavedení přímého předchůdce DoVaT. O tom pojednávám v kapitole 3.1.

### 2.3 Odklony

V návaznosti na historii jednotlivých odklonů v této části diplomové práce alespoň stručně pojednám o odklonech obecně. Odklon je vcelku složitý pojem, neboť jeho přesnou definici není možné dohledat. Obecně lze o odklonech mluvit jako o jakési alternativě, neboť i teorie pohlíží na odklony jako na alternativní řešení trestních věcí. Díky odklonům lze tedy vyřídit určitou trestní věc i mimo hlavní líčení a v podstatě se tak tedy odklonit od klasického průběhu řízení. Výsledkem pak může být vyřízení věci ve zkráceném řízení. Dále je možné, že nedojde k vynesení odsuzujícího rozsudku, není vyslovena vina a taktéž není uložena sankce, avšak řízení se odkloní a věc je vyřízena jinak, například zastavením trestního stíhání, což je pro odklony typický znak.

V minulosti byla často zmiňována definice Suchého, který odklony definoval takto: *„odklon je odchylkou od typického pravidelného průběhu trestního řízení, alternativou ke standardním postupům, kdy jde ve své podstatě o mimosoudní vyřízení trestní věci, mající své místo, než trestní soud rozhodne rozsudkem o vině obžalovaného a uložení trestu, přičemž tento postup předpokládá případné podrobení se pachatele určité formě mimosoudního působení, ať už státního nebo společenského.“*<sup>13</sup>

Jelínek ve své učebnici zase definuje odklony jako *„odchylku od typického průběhu trestního procesu, která znamená, že trestní řízení nedospěje do svého obvyklého konce, do vynesení odsuzujícího rozsudku, nedojde k vyslovení viny, k*

---

<sup>12</sup> VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2018, č. 11-12, s. 247-253.

<sup>13</sup> SUCHÝ, Oldřich. Odklon v trestním řízení. *Právník*. 1991, č. 3, s. 248.

*uložení klasické trestní sankce, ale řízení se od této cesty „odkloní“ a trestní věc se vyřídí jinak, velmi často tak, že se trestní stíhání zastaví, což je charakteristický znak odklonu.“<sup>14</sup>*

Český právní řád za odklony považuje podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné odložení návrhu na potrestání a také řízení o schválení dohody o vině a trestu. Pokud se jedná o řízení ve věcech mladistvých, je za odklon taktéž považováno odstoupení od trestního stíhání. Trestní příkaz pak někteří za odklon nepovažují, což komentuje Fenyk takto: „*i když trestní příkaz považuje většina teorie i praxe za druh odklonu, je zřejmé, že zde je ratio legis především urychlení rozhodování.*“<sup>15</sup>

Společným znakem odklonů by mělo rychlejší vyřízení trestních věcí, větší hospodárnost či odlehčení velkého zatížení orgánů činných v trestním řízení.<sup>16</sup>

K odklonům se taktéž váže pojem restorativní justice. Smyslem tohoto pojmu je náprava vztahů mezi pachatelem, obětí a společností. Opakem restorativní justice je justice retributivní. Důsledkem restorativní justice by potom mělo být rychlejší, efektivnější a hospodárnější řízení, ve kterém by mělo dojít k lepší nápravě vztahu mezi pachatelem a poškozeným, k čemuž by měli přispět tzv. mediátoři.<sup>17</sup>

Za další společný znak odklonů lze také považovat tzv. racionalizaci justice, jenž by měla vést k větší kvalitě trestního řízení, neboť je známo, že přílišná represe nevede ke zmírnění kriminality, naopak v mnoha případech kriminalitu ještě zvýší, kdežto dekriminalizace v určitých případech může vést ke kriminalitě nižší.<sup>18</sup> Je však třeba říci, že ani v případě racionalizace nelze zapomínat na základní zásady a principy, na které je třeba dbát vždy a za každých podmínek. Pokud totiž chceme mluvit o právním státu, je důležité vždy myslet na pojmy jako demokracie, rovnost, zákonnost či humanita. K tomu se váže například právo obviněného, který musí mít vždy možnost projednat svou věc ve standardním trestním řízení za plného uplatnění všech zásad trestního řízení.<sup>19</sup>

Za jeden z důvodů, proč lze DoVaT považovat za prvek restorativní justice, je fakt, že poškozenému je dáno v dohodovacím řízení právo na účasti při sjednávání

<sup>14</sup> JELÍNEK, Jiří. Trestní právo procesní. 4. vydání. Praha: Leges, 2016, s. 728.

<sup>15</sup> FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš. a kolektiv. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015, s. 762.

<sup>16</sup> JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 736.

<sup>17</sup> ŠČERBA, Filip a kol. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 17 – 19.

<sup>18</sup> Tamtéž.

<sup>19</sup> ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013. s. 3477.



dohody a taktéž i dohoda o jeho nároku. Dohoda o vině a trestu ale odporuje několika výše zmíněným znakům, jenž by měly být společné pro všechny odklony. Tak například je to z důvodu, že při sjednání dohody je vyneseno stigmatizující rozsudek, přičemž typicky by při odklonech mělo dojít k zastavení trestního stíhání.<sup>20</sup>

I přes to však dle mého názoru DoVaT za odklon považovat lze. I ona odporuje některým zásadám trestního řízení, což je pro odklony typický znak. Společným znakem s ostatními odklony je též snaha o hospodárnější trestní řízení a také jeho zrychlení. Provozník pak označuje dohodu za formu odklonu a jeho tvrzení zdůvodňuje takto: „*dohoda o vině a trestu sem spadá, neboť rovněž není nároková, spočívá bytostně v nevynutitelné dohodě stran (ani jednou ze stran, ani soudem) a v případě jejího úspěšného uplatnění se zjednodušuje průběh řízení před soudem, neboť se dramatickým způsobem omezuje rozsah rozhodování soudu, který předurčuje obsah sjednané dohody o vině a trestu (§ 314r a násl. TrŘ).*“<sup>21</sup>

Naopak například Sotolář ji za odklony nepovažuje a zdůvodňuje to takto: „*pojímání trestního příkazu a dohody o vině a trestu jakožto odklonů v trestním řízení odporuje charakteristice restorativní justice a odklonů jakožto alternativě k potrestání, neboť je v případě těchto výsledkem vždy pouze trest.*“<sup>22</sup> Někteří autoři DoVaT považují za odklony pouze ty instituty, díky kterým dochází k ukončení věci jiným způsobem, než rozhodnutím o vině a trestu.

Typicky to bývá rozhodnutím o zastavení trestního stíhání. Podle tohoto schématu by odklonem bylo pouze podmíněné zastavení trestního stíhání, narovnání, podmíněné odložení návrhu na potrestání a odstoupení od trestního stíhání mladistvého. Tyto instituty společně dávají možnost soudu či státnímu zástupci přihlédnout i k jiným skutečnostem, kterými jsou např. nižší společenská škodlivost trestného činu, věk pachatele či jeho snaha nahradit škodu. Společné pro tyto instituty je též možnost obviněného souhlasit s tím, aby nebylo prováděno hlavní líčení a věc tak bylo možné ukončit bez vydání odsuzujícího rozsudku.

---

<sup>20</sup> ŠČERBA, Filip a kol. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 19.

<sup>21</sup> PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. Trestně právní revue č. 4, 2016, str. 82.

<sup>22</sup> SOTOLÁŘ, Alexandr; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000, s. 16.

Právní úprava DoVaT přitom spočívá v tom, že v případě jejího schválení soudem je vynesena odsuzující rozsudek, jehož součástí je prohlášení obviněného o spáchání skutku, výměra trestu či jiné sankce, a náhrada škody.<sup>23</sup>

---

<sup>23</sup> JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. Bulletin advokacie. 2012, roč. 12, č. 10, s. 19.

### 3 Současná právní úprava

#### 3.1 Obecně o dohodě o vině a trestu

Dohoda o vině a trestu byla do českého právního řádu zavedena v roce 2012, a to novelou trestního řádu, zákonem č. 193/2012 Sb. účinného od 1.9. téhož roku. Účelem tohoto institutu mělo být zrychlení trestního řízení či více možností alternativních řešení, avšak realita a praktické využití to zatím plně nepotvrdily.<sup>24</sup> Blíže vysvětlím v kapitole 5.

Dohoda byla sice zavedena do trestního řádu v roce 2012, avšak určité snahy o zavedení tohoto institutu zde byly již v roce 2005, kdy se v Poslanecké sněmovně hlasovalo o tzv. „řízení o prohlášení viny obžalovaným.“ V tomto pozměňovacím návrhu však chybělo například povinné zastoupení advokátem v dohodovacím řízení, což vedlo ke kritice jak veřejnosti i z řad odborníků na trestní právo a k následnému odmítnutí Senátem, který návrh vrátil Poslanecké sněmovně. Ta ho však již znova neschválila. Další pokus o zavedení tohoto institutu potom přišel v roce 2008, avšak tento návrh již neprošel ani druhým čtením.<sup>25</sup>

*„Podstata dohody o vině a trestu spočívá v dohodě mezi státním zástupcem a obviněným, který obsahuje popis skutku, o němž obviněný prohlásí, že jej spáchal, a výměru a druh trestu stanovený dle zákona, kterou schvaluje soud.“<sup>26</sup>* Vzhledem k tomu, že je prohlášení obviněného obligatorní složkou při schvalování DoVaT, více by odpovídalo nazvat tento institut jako dohodu o prohlášení a přijetí trestu, avšak zákonodárce se rozhodl pro zákonnou zkratku, kterou je již několikrát zmíněná dohoda o vině a trestu.<sup>27</sup>

DoVaT může být sjednána v řízení o všech trestných činech, s výjimkou řízení o zvláště závažném zločinu, řízení proti uprchlému a řízení proti mladistvému před dovršením osmnáctého roku věku.<sup>28</sup>

#### 3.2 Zásady spojené s dohodou o vině a trestu

Tak jako je důležité zjistit, kam sahají počátky dohodě o vině a trestu a jak tento institut vůbec vznikl, je taktéž důležité vědět, s jakými zásadami dohoda

<sup>24</sup> JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha : Leges, 2018. s. 741.

<sup>25</sup> ŠČERBA, Filip a kolektiv. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 19.

<sup>26</sup> JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha : Leges, 2018. s. 741 a 742.

<sup>27</sup> Tamtéž.

<sup>28</sup> Tamtéž.

souvisí, protože principy a zásady jsou důležité pro všechna odvětví práva a jinak tomu není ani u práva trestního. To samé pak i logicky platí o trestním právu procesním.

### 3.2.1 Zásada presumpce nevinny

Tato zásada je zakotvena v ust. § 2 odst. 2 trestního řádu a vyjadřuje základní trestněprávní zásadu, která říká, že ten, proti němuž je vedeno trestní řízení, je považován za nevinného, dokud není vyslovena jeho vina odsuzujícím pravomocným rozsudkem a je taktéž považována za prvek patřící do demokratických států. Dále je tato zásada upravena v článku 48 Listiny základních práv Evropské Unie, v článku 6 odst. 2 Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a též v článku 40 odst. 2 Listiny základních práv a svobod České republiky.

V případě sjednání dohody je nutné, aby se obviněný nejdříve doznal ke spáchání trestného činu, a to ještě před vynesením odsuzujícího rozsudku. Pokud se obviněný k trestnému činu dozná a dohoda následně stejně sjednána není, podle §30 trestního řádu v dané věci rozhoduje stále stejný soudce, který by na předešlé prohlášení obviněného neměl brát zřetel. Otázkou však je, zda-li to takto opravdu funguje i v praxi a zda-li to nevede k určité podjatosti soudců, kteří by měli na obviněné i po předešlém doznání se k trestnému činu pohlížet jako na nevinné.

Touto problematikou se také zabýval Soudní dvůr Evropské Unie, který řešil případ šesti obviněných, kteří byli trestně stíhaní pro údajné členství v organizované zločinecké skupině. Jedna osoba souhlasila s uzavřením dohody o vině a trestu, avšak zbylých pět osob svoji vinu popíralo. Zde nastal problém, neboť SDEU odkazoval na směrnici Evropského parlamentu a Rady EU, která posiluje některé aspekty presumpce nevinny. Problém v tomto případě byl, že obviněný, který měl zájem o uzavření DoVaT a k trestné činnosti se doznal, rovněž uvedl zbylých pět osob jako jeho spolupachatele a uvedením jejich údajů v rozsudku by byla prolomena zásada presumpce nevinny.<sup>29</sup> Ve směrnici je výslovně uvedeno, že „členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby do doby, než byla podezřelá nebo obviněná osobě prokázána vina zákonným způsobem, nebyla tato osoba ve veřejných prohlášeních orgánů veřejné moci a soudních rozhodnutí jiných než o vině a označována za vinnou“.<sup>30</sup>

<sup>29</sup> Rozsudek SDEU (druhého senátu) ve věci Spetsializirana prokuratura v. AH a další ze dne 5. září 2019.

<sup>30</sup> Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU ze dne 9. března 2016.

Soudní dvůr EU v tomto případě taktéž odkazoval na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva, jenž se týkala čl. 6 odst. 2 Úmluvy. ESLP se k tomu vyjádřil tak, že pokud je v soudním rozhodnutí konstatováno, že dotčená osoba spáchala trestný čin, aniž by nebylo v jejím vlastním řízení pravomocně rozhodnuto o její vině, je zásada presumpce nevinny porušena. Avšak také konstatoval (!), že v některých složitých případech, ve kterých je více podezřelých a kteří nemohou být souzeni samostatně, lze údaje o třetích osobách zmínit, avšak pouze v nezbytně nutné míře.<sup>31</sup>

V návaznosti na tuto judikaturu Soudní dvůr EU uvedl, že v rozsudku je možné identifikovat i třetí osoby, avšak klade také velký důraz tomu, že učinit tak lze pouze v případě, pokud je to nezbytně nutné. Je také nutné v rozsudku uvést, že tyto zmíněné osoby nebyly pravomocně odsouzeny a vede se o nich samostatné řízení, ve kterém bude rozhodnuto o jejich případné vině.<sup>32</sup>

### 3.2.2 Zásada legality

*„Zásada legality je vyjádřena v ustanovení § 2 odst. 3 (TR), podle něhož státní zástupce je povinen stíhat všechny trestné činy, o nichž se dozví, pokud zákon nebo vyhlášená mezinárodní smlouva, kterou je Česká republika vázána, nestanoví jinak.“*<sup>33</sup> Tato zásada je v podstatě důsledkem zásady oficiality, kterou vysvětluji níže. Dle zásady legality je státní zástupce povinen stíhat všechny trestné činy, o kterých se dozví. Na rozdíl od zásady oficiality se tato zásada netýká všech OČTŘ, ale pouze státního zástupce, avšak systematickým výkladem lze dovést, že je určena i policejnímu orgánu.<sup>34</sup> Zásada legality se na rozdíl od zásady oficiality nepoužije při všech etapách trestního řízení.

I v případě DoVaT je státní zástupce oprávněn vybrat postup vůči obviněnému, jaký sám uzná za vhodný. Právě státní zástupce je v přípravném řízení tzv. pánem řízení a je čistě na něm, zda-li uzná sjednání DoVaT za vhodný postup, popř. je na něm i podoba eventuálního návrhu dohody. Taktéž může rozhodnout, že dohodu není vhodné sjednávat či může odmítnout návrh od obviněného.

---

<sup>31</sup> Rozsudek SDEU (druhého senátu) ve věci Spetsializirana prokuratura v. AH a další ze dne 5. září 2019.

<sup>32</sup> Tamtéž.

<sup>33</sup> JELÍNEK Jiří a kolektiv: Trestní právo procesní. 5. Vydání. Praha: Leges, 2013, s. 147.

<sup>34</sup> FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GRIVNA, Tomáš a kolektiv. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019, s. 104.

### 3.2.3 Zásada oficiality

Zásada oficiality (§ 2 odst. 4 tr. řádu) stanovuje postup orgánů činných v trestním řízení (dále jen OČTŘ) z úřední povinnosti. „Ze zásady oficiality vyplývá nejen právo, ale i povinnost orgánů činných v trestním řízení provést určitý procesní úkon, jsou-li dány zákonné podmínky pro jeho provedení bez ohledu na stanovisko a postavení dotčených osob (například obviněného, svědka, poškozeného).“<sup>35</sup> Zásada oficiality v podstatě navazuje na ústavněprávní zásadu rovnosti před zákonem obsaženou v Listině základních práv a svobod.

Obecně tedy platí, že povinností OČTŘ je provést určitý procesní úkon, jsou-li pro to dány zákonné podmínky, což se však netýká institutu dohody o vině a trestu, protože pro tu je naopak typický konsens mezi dvěma stranami a na něj navazující jednání.<sup>36</sup>

Je ovšem potřeba zmínit, že na druhou stranu trestní řád počítá s tím, že zásada oficiality může být prolomena i v dalších případech, což vyplývá z věty první ust. § 2 odst. 4, kde je stanoveno, že se zásada oficiality aplikuje pouze, nestanoví-li trestní řád jinak.<sup>37</sup> Ono prolomení zásady oficiality není typické pouze pro dohodu, avšak pro všechny odklony, poněvadž jsou založeny na konsenzu, což této zásadě odporuje.

### 3.2.4 Zásada materiální pravdy a zásada vyhledávací

Uvádím tyto dvě zásady společně, neboť na sebe nepochybně navazují. Zásada materiální pravdy je jedna z nejdůležitějších, ne-li nejdůležitější zásada trestního práva procesního, jejíž naplnění je v podstatě cílem celého trestního řízení a je upravena v ust. § 2 odst. 5 TŘ, podle které OČTŘ postupují tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, v rozsahu, který je nezbytný pro jejich rozhodnutí, což ještě doplňuje Jelínek takto: „V trestním řízení se nelze spokojit s tím, co strany jako pravdu uznávají...soud musí vycházet při rozhodování ze zjištění skutečného děje.“<sup>38</sup>

Co se týče zásady vyhledávací, tak v případě, že se obviněný dozná k vině, jsou OČTŘ stále povinny jeho vinu prokázat, i tak ale dohoda této zásadě odporuje, neboť v tomto případě není zjišťován skutkový stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti, ale „postačí“, aby do té doby zjištěné důkazy dostatečně

<sup>35</sup> JELÍNEK, Jiří. a kolektiv: Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013, s. 146.

<sup>36</sup> JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. Bulletin advokacie 2012, č. 10, s. 19

<sup>37</sup> Ustanovení § 2 odst. 4 TŘ.

<sup>38</sup> JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha : Leges, 2013. s. 150.

prokazovaly, že se trestný čin stal, a že jej spáchal obviněný (§ 175a tr. řádu), a taktéž, že neexistují důvodné pochybnosti o pravdivosti jeho tvrzení.

*„V přípravném řízení orgány činné v trestním řízení objasňují způsobem uvedeným v tomto zákoně i bez návrhu stran stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch osoby, proti níž se řízení vede.“*<sup>39</sup> Cílem zásady vyhledávací je tedy objasnit dostatečné množství důkazů, a to nazávisle na vůli obviněného. V případě dohody není vyhledávací zásada úplně prolomena, avšak minimálně lze její postavení považovat za oslabené.

### **3.3 Fáze sjednávání dohody o vině a trestu**

Právní úpravu týkající se sjednávání DoVaT lze najít v zákoně č. 141/1961 sb., v hlavě desáté nazvané Zahájení trestního stíhání, další postup v něm a zkrácené přípravné řízení a konkrétně pak v ust. § 175a – 175b tr. řádu. Dohoda o vině a trestu je sjednávána mezi státním zástupcem a obviněným.

#### **3.3.1 Dohadovací řízení**

Jednání o dohodě o vině a trestu lze rozdělit na dvě fáze. Je to fáze dohadovací, která probíhá mezi obviněným a jeho obhájcem a státním zástupcem a při které jsou taktéž zohledněny zájmy poškozeného, který může nárok na náhradu škody uplatnit nejpozději při prvním jednání. Obhájce má zde důležitou roli, neboť podle §175a odst. 2 tr. řádu je jeho účast při sjednávání dohody povinná a taktéž se podle §36 odst. 1 písm. d) tr. řádu jedná o důvod nutné obhajoby.

Druhou fází je řízení před soudem, který může navrhnutou dohodu schválit. Je však také potřeba zmínit, že ust. § 179b odst. 5 TŘ umožňuje schválit dohodu i ve zkráceném přípravném řízení. Státní zástupce v přípravném řízení sjednává dohodu s podezřelým, kdy se taktéž pro zjištění podmínek a postupu použije ust. §175a. V tomto případě je zkrácené přípravné řízení ukončeno v momentě podání návrhu na schválení dohody a následuje zahájení trestního stíhání. Další z možností, kterou trestní řád umožňuje, je sjednání dohody po podání obžaloby či návrhu na potrestání státním zástupcem. Konkrétně je to upraveno v ust. § 187 odst. 4 a § 314c odst. 1 písm. d) TŘ, kdy soud, pokud uzná sjednání dohody za vhodné, určí v případě souhlasu stran, státnímu zástupci přiměřenou lhůtu pro podání návrhu.

---

<sup>39</sup> Ustanovení § 2 odst. 5 TŘ.

Návrh na sjednání dohody o vině a trestu může podat jak obviněný, tak státní zástupce, avšak v případě, kdy návrh podává obviněný, je třeba tento návrh doručit státnímu zástupci, protože podle §175 odst. 1 písm. c) je pouze on oprávněn sjednat s obviněným dohodu o vině a trestu a podat návrh na její schválení.<sup>40</sup>

### **3.3.1.1 Zahájení jednání o dohodě o vině a trestu**

Již výše jsem uvedl, že dohodu lze sjednat pouze na návrh státního zástupce. Obviněný musí být vždy poučen o možnosti dohodu sjednat, a to nejpozději před prvním výslechem. Samozřejmostí je taktéž poučení o všech důsledcích, které by případné sjednání dohody obviněnému nastaly. Obviněný je povinen mít obhájce při sjednávání dohody, ovšem toto neplatí v případě podání návrhu. Ten totiž může obviněný podat i bez přítomnosti obhájce. Zákon neupravuje obsah takového návrhu, avšak lze dovodit, že návrh by měl obsahovat prohlášení obviněného o spáchání skutku, pro který je stíhán. Dále návrh výroku o trestu a taktéž návrh o náhradě škody spolu s okolnostmi, které takové výroky zdůvodňují.

### **3.3.1.2 Podmínky pro schválení dohody o vině a trestu**

Obecně jsou náležitosti podání upraveny v ust. § 59 tr. řádu. Obviněný by se měl taktéž řádně poučit o tom, jaké jsou možnosti jeho obhajoby, protože musí brát v potaz, že jednání o dohodě je jakýsi kompromis mezi jeho zájmy na jedné straně a názoru státního zástupce na straně druhé, přičemž tyto dvě strany logicky zastávají odlišné názory.<sup>41</sup>

Sjednání dohody je možné za splnění další podmínky, tzn. že dohodu lze sjednat pouze v případě, kdy „výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že je trestným činem a že jej spáchal obviněný, což před zahájením jednání o dohodě o vině a trestu státní zástupce přezkoumá.“<sup>42</sup> Vzhledem k tomu, že se neprovádí dokazování ani není konáno hlavní líčení, musí být tyto skutečnosti přesvědčivé, jelikož soud rozhoduje odsuzujícím rozsudkem, ve kterém je uveden taktéž výrok o vině a trestu obviněného. Skutečnost, že obviněný prohlásí, že daný skutek spáchal, ještě neznamena, že orgány činné v trestním řízení nemají povinnost zjistit podstatné okolnosti případu. To

<sup>40</sup> Ustanovení § 175 odst. 1, písm. c) TŘ.

<sup>41</sup> DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kolektiv. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 1309 – 1310.

<sup>42</sup> Tamtéž.



znamená, že o prohlášení obviněného by neměly panovat pochybnosti. Na druhou stranu je jedním z hlavních cílů dohody zrychlení trestního řízení, takže se skutkové okolnosti nemusí zjišťovat až do úplných detailů, které by jinak bylo možno zjistit pouze v hlavním líčení. To se však u dohody nekoná, tudíž se státní zástupce musí zaměřit na to, aby byl spolehlivě odůvodněn závěr z usnesení o zahájení trestního stíhání a který odůvodňuje skutečnosti o spáchaném skutku, dále aby byly dostatečně zjištěny všechny skutečnosti, které naplňují znaky trestného činu a aby bylo dostatečně prokázáno, že daný skutek opravdu spáchal obviněný.<sup>43</sup>

Důvodová zpráva pak uvádí: „*Uzavření dohody o vině a trestu bude vyžadovat výrazně vyšší stupeň poznání o pachateli a trestném činu, než při zahájení trestního stíhání, nebude však nutné provádět vyčerpávajícím způsobem všechny dostupné důkazy, které by jinak byly potřebné pro podání obžaloby. Aplikace institutu dohody o vině a trestu tak bude možná v takové fázi přípravného řízení, kdy v ní budou dostatečně prokázány základní skutkové okolnosti potvrzující, že skutek je trestným činem, jeho právní kvalifikace a pravdivost prohlášení obviněného o vině.*“<sup>44</sup>

### **3.3.2 Osoby účastníci se na jednání**

Osobami účastnicími se na jednání o DoVaT jsou státní zástupce, obviněný a jeho obhájce a případně též poškozený, který výslovně neprohlásil, že se vzdává procesních práv. Právní úpravu osob účastnících se na jednání lze najít pod ust. §175a odst. 2.

#### **3.3.2.1 Státní zástupce**

Jako první osobu, jež se účastní na jednání záměrně na prvním místě uvádím státního zástupce, neboť jeho roli při jednání o uzavření DoVaT lze bezesporu nazvat jako klíčovou. Pouze státní zástupce má totiž iniciační právo podle ust. § 175a odst. 1 TŘ, což znamená, že pouze on je oprávněn zahájit jednání o DoVaT a to v momentě, kdy výsledky vyšetřování dostatečně prokazují závěr, že se skutek stal, že tento skutek je trestným činem a že jej spáchal obviněný. Pouze státní zástupce může učinit tento závěr a také on řídí průběh přípravného řízení a rozhoduje v něm. Jak již uvádím výše, zahájit jednání o DoVaT státní zástupce

---

<sup>43</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 1310.

<sup>44</sup> Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb.

může, avšak nemusí, neboť zahájení jednání je jeho právem, ne však povinností. V případě, kdy obviněný podá návrh na zahájení jednání o DoVaT a státní zástupce návrhu nevyhoví, obviněného o tom pouze vyrozumí a ono vyrozumění nemá povahu rozhodnutí, což znamená, že proti němu nejsou přípustné žádné opravné prostředky. Pokud by obviněný i po odmítnutí jeho návrhu stále trval na zahájení jednání o DoVaT, musí návrh podat znovu.

Státní zástupce však nemá při jednání o uzavření DoVaT pouze práva, ale také povinnosti, které mu stanovuje pokyn Nejvyššího státního zastupitelství, a to Pokyn obecné povahy č. 9/2019, jenž jakožto demonstrativní výčet kritérií vhodnosti použití DoVaT koriguje prostor státního zástupce, který má při uvážení, zda-li je užití institutu DoVaT vhodné, zhodnotit několik kritérií.

*„Státní zástupce při zvažování vhodnosti jednání o dohodě o vině a trestu vezme v úvahu všechny podstatné okolnosti, zejména*

- a) povahu a závažnost spáchaného trestného činu,*
- b) zájmy poškozeného,*
- c) pravděpodobný druh a výměru trestu, jestliže by obviněný byl uznán vinným v řízení před soudem na podkladě obžaloby,*
- d) zájem na rychlém a přiměřeném skončení věci,*
- e) pravděpodobný vliv řízení před soudem na svědky,*
- f) náklady řízení před soudem.“<sup>45</sup>*

To znamená, že státní zástupce musí zvážit, zda-li je takový postup vůbec vhodný. V případě, že státní zástupce vyhodnotí uzavření dohody za nevhodné z některých výše zmíněných důvodů, není podmínkou, že v takovém případě nelze dohodu sjednat. Znamená to, že státní zástupce nebude pravděpodobně dohodu iniciovat, avšak i tak je možné na základě jednání mezi obviněným a státním zástupcem a jejich argumentačních schopností dohodu sjednat. Znamená to, že státní zástupce může na základě jednání svůj postoj či názor změnit.<sup>46</sup>

### **3.3.2.2 Obviněný**

Trestní řád ukládá povinnost obviněnému, aby se účastnil jednání o uzavření DoVaT. Činí tak z důvodu, aby byl naplněn koncept restorativní justice. Ta od obviněného očekává aktivní účast na trestním řízení. Vzhledem k tomu, že obligatorní podmínkou pro uzavření DoVaT je prohlášení obviněného o tom, že

---

<sup>45</sup> Pokyn obecné povahy č. 9/2019, čl. 61 odst. 3 NSZ.

<sup>46</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád: komentář. 7. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013. s. 2274.

spáchal skutek, pro který je obviněný, očekává se od něj taktéž, že přijme následky, které vznikly jeho trestnou činností a bude se snažit o nápravu vztahu s poškozeným. Učinit tak lze například vypořádáním nároku poškozeného na náhradu újmy či vydáním bezdůvodného obohacení.

Účast obviněného na jednání zajišťuje státní zástupce formou předvolání, avšak předvedení není v tomto případě možné. Pokud je tedy obviněný předvolán na jednání o uzavření DoVaT a z jakéhokoli důvodu se na něj nedostaví, dává tím jasně najevo, že o uzavření DoVaT nemá zájem, což musí OČTŘ respektovat. Znamená to tedy, že účast obviněného na jednání je povinná pouze v případě, kdy jeví o uzavření DoVaT zájem.

Jiná situace však nastává ve chvíli, kdy je obviněným právnická osoba. V tomto případě je účast právnické osoby na jednání z povahy věci nemožná, což znamená, že činit úkony za ní může ten, kdo je k tomu oprávněn, a to podle občanského soudního řádu (§ 21 odst. 1 OSŘ) a taktéž dle zákona o trestní odpovědnosti právnických osob (§ 34 odst. 1 ZTOPO).

Ústavní soud 26. února 2020 zveřejnil svůj náleží ze dne 4. února 2020, ve kterém se zabývá odstoupením od DoVaT obviněným. Stěžovatel v tomto případě „namítá, že okresní soud se v napadeném rozsudku nevypořádal s tím, že jeho vůle při podpisu dohody nebyla vážná a svobodná“<sup>47</sup> neboť tak učinil pouze proto, aby byl propuštěn z vazby. Ústavní soud shledal rozdíl mezi odstoupením od DoVaT, jenž je platně uzavřená a mezi DoVaT platně neuzavřenou z důvodu absence vůle obviněného. Ústavní soud pro svůj náleží uplatnil analýzu Nejvyššího soudu, podle které má obviněný dispoziční právo na vzetí svého návrhu zpět až do chvíle, kdy se soud odebere k závěrečné poradě podle ust. § 314 odst. 5 TŘ, neboť je toto právo dáno i státnímu zástupci. Podle Nejvyššího soudu musí mít toto právo státní zástupce i obviněný,<sup>48</sup> neboť je institut DoVaT projevem rovného postavení stran.<sup>49</sup>

Účastníkem řízení byl v tomto případě i Okresní soud v Karlových Varech, který poukazoval na to, že obviněný může vždy zpochybňovat jeho svobodný souhlas, neboť je ve vazbě či mu vazba hrozí. K tomu se Ústavní soud vyjádřil takto: „*lze tohoto institutu užít i v těchto případech, nicméně musí být vždy*

---

<sup>47</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

<sup>48</sup> SOKOL, Tomáš. K možnosti odstoupení obviněného od dohody o vině a trestu. Advokátní deník. 2020. Dostupné z <https://advokatnidenik.cz/2020/02/26/udr-tomas-sokol-k-moznosti-odstoupeni-obvineneho-od-dohody-o-vine-a-trestu/>

<sup>49</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

*postaveno najisto, jaké jsou důvody uzavření této dohody a že si je obviněný vědom z toho plynoucích důsledků, což by se mělo projevit mimo jiné v protokolu z jednání. Ve své podstatě jde o to, aby se okresní soud ujistil, že jediným důvodem pro uzavření dohody o vině a trestu není právě snaha obviněného být propuštěn z vazby a že si uvědomuje dopady takového procesního postupu. Propuštění z vazby je pro obviněného pouze jakýmsi vedlejším bonusem. O tomto se musí okresní soud při schvalování dohody o vině a trestu ujistit“.<sup>50</sup>*

### **3.3.2.3 Obhájce**

Již výše uvádím, že obhájce má při sjednávání DoVaT důležitou roli, neboť jeho účast při jednání je povinná z důvodu nutné obhajoby dle ust. § 36 odst. 1 písm. d) TŘ. Výjimka zde nastává opět v situaci, kdy je obviněným právnická osoba, neboť pro ty ustanovení o nutné obhajobě neplatí, což je upraveno v ust. § 35 odst. 2 ZTOPO, který výslovně říká, „*že pro obviněnou právnickou osobu se nepoužijí ustanovení trestního řádu o nutné obhajobě.*“<sup>51</sup>

Pokud je však obviněným fyzická osoba, může podat návrh na zahájení DoVaT bez účasti obhájce. Pokud by však takové jednání bylo státním zástupcem schváleno, zahájit ho bez účasti obhájce nelze. Obviněný si tedy v případě zájmu o sjednání DoVaT musí nějakého obviněného zvolit, případně mu bude ustanoven.<sup>52</sup> Pokud by však přeci jen došlo k jednání, na kterém by obhájce nebyl přítomen, musí soud návrh odmítnout dle ust. § 314p odst. 3 písm. f) TŘ, neboť se jedná o procesní vadu.

Ohledně práv a povinností obhájce obecně považuji za vhodné připomenout ust. § 41 odst. 1 TŘ, podle něhož je obhájce „*povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, zejména pečovat o to, aby byly v řízení náležitě a včas objasněny skutečnosti, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci*“<sup>53</sup>, odstavec 2 téhož ustanovení pak dává obhájci právo nahlížet do spisů, činit za obviněného návrhy či za něj podávat návrhy nebo opravné prostředky. Ustanovení § 16 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb. o advokacii pak ukládá obhájci povinnost „*chránit a prosazovat práva a oprávněné zájmy klienta a řídit se jeho*

<sup>50</sup> Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

<sup>51</sup> Ustanovení § 35 odst. 2 ZTOPO.

<sup>52</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2271.

<sup>53</sup> Ustanovení § 41 odst. 1 TŘ.

*pokyny. Pokyny klienta však není vázán, jsou-li v rozporu s právním nebo stavovským předpisem; o tom je advokát povinen klienta přiměřeně poučit.*<sup>54</sup> Podle odstavce 2 téhož ustanovení je pak obhájce povinen jednat čestně a svědomitě.

Vzhledem k tomu, že se při sjednávání DoVaT obviněný vzdává svých důležitých procesních práv, je účast jeho obhájce povinná zejména proto, aby mohl obviněného poučit a informovat o důsledcích, které mohou v případě souhlasu obviněného nastat. Na obhájce je širokou veřejností často pohlíženo pouze jako na ty, jenž pomáhají zločincům dostat se na svobodu či vyhnout se vězení, avšak je důležité zmínit, že nedílnou součástí jejich práce a taktéž jejich povinností je i dohled nad dodržováním všech práv, jenž jsou obviněnému dána. Obhájci jsou jakýmsi garantem toho, že tato práva budou opravdu dodržována v rámci celého trestního řízení. To samozřejmě platí i v případě DoVaT a obhájci by tak na základě svého vzdělání a zkušeností měli obviněným při sjednávání DoVaT dodržování těchto práv zaručit a to zejména ze strany orgánů činných v trestním řízení.

Pokud je obviněným osoba, která nemá k zaplacení obhájce dostatek finančních prostředků, bude jí obhájce ustanoven dle ust. §38 odst. 1 TŘ a zaplacen se státního rozpočtu dle ust. § 151 odst. 2 TŘ, což může vést k tomu, že státní zástupce zvolí jiný postup, než sjednání DoVaT, neboť jedním z hlavních důvodů, proč byl institut DoVaT do českého právního řádu zaveden, je snaha o snížení finančních nákladů státu, který by v případě ustanovení musel veškerou odměnu obhájci platit ze svých zdrojů a účel tohoto institutu by tak nebyl naplněn, nebo by byl alespoň menší. Jiným postupem by mohlo být například zkrácené přípravné řízení, na jehož základě by byl poté vydán trestní příkaz.

Hlavní role obhájce při sjednávání DoVaT je již zmíněný dohled na dodržování procesních práv obviněného, avšak důležitou roli hraje obhájce taktéž při posuzování, zda-li je uzavření DoVaT pro obviněného vůbec vhodné. Obhájce má právo na nahlížení do spisu, tudíž může odhadnout, jak silné jsou důkazy, v jaké pozici je obviněný a jaké lze očekávat výsledky v řízení před soudem. Všechny tyto poznatky by měl obhájce zkonzultovat s obviněným a sdělit mu tak své závěry, což by mělo vést k následnému rozhodnutí obviněného o tom, zda-li je či není v jeho zájmu jednání o DoVaT zahajovat a případně pak DoVaT uzavřít. Obhájce také může vyhledávat a opatřovat důkazy ve prospěch

---

<sup>54</sup> Ustanovení § 16 odst. 1 zákona o advokacii.

obviněného a naopak ty důkazy, které jsou v jeho neprospěch může obhájce zpochybňovat, dále by měl poukazovat na polehčující okolnosti atp. Shrnout to lze tak, že obhájce by se měl snažit vydobýt co nejlepší pozici pro obviněného a snažit se dosáhnout co nejmírnější trestní sankci. V praxi to pak znamená například snahu dohodnout se se státním zástupcem, aby vynechal některé body v obvinění či přitěžující okolnosti a taktéž to může být i snaha o překvalifikování daného skutku na skutek mírnější, za nějž lze udělit menší trestní sankci. Ustanovení § 314r odst. 2 TŘ však tyto ústupky limituje, neboť je v něm uvedeno, že „soud dohodu o vině a trestu neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem nebo z hlediska druhu a výše navrženého trestu, případně ochranného opatření, nebo nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení, anebo zjistí-li, že došlo k závažnému porušení práv obviněného při sjednávání dohody o vině a trestu.“<sup>55</sup> Pokud soud opravdu vyhodnotí DoVaT jako nesprávnou či nepřiměřenou, vrátí věc do přípravného řízení formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost.<sup>56</sup>

Pokud jde o vypořádání nároku poškozeného, je pravděpodobné, že se obviněný bude vždycky snažit vyjednat co nejmenší rozsah náhrady. Argumentovat tak může například tím, že v případě, kdy nebude jeho požadavku vyhověno, nebude mít o uzavření DoVaT vůbec zájem. Je potom samozřejmě na posouzení státního zástupce a poškozeného, zda-li k takovému požadavku vyhoví. Pokud by jeden z nich s požadavkem obviněného nesouhlasil, povede se klasické trestní řízení, jehož součástí je hlavní líčení.

#### **3.3.2.4 Poškozený**

Zavedení institutu dohody o vině a trestu by mělo přinést výhody pro všechny subjekty zúčastněné v trestním řízení. To samé tedy platí i pro poškozeného, který má právo účastnit se jednání o DoVaT a na jehož práva by měl státní zástupce dbát. Poškozený je totiž osoba, která byla trestným činem nejvíce dotčena.<sup>57</sup> Dle ust. § 43 odst. 1 TŘ je poškozeným „ten, komu bylo ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten,

---

<sup>55</sup> Ustanovení § 314r odst. 2 TŘ.

<sup>56</sup> Tamtéž.

<sup>57</sup> JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 7.vyd. Praha: Leges, 2017, s. 923.

na jehož úkor se pachatel trestným činem obohatil,<sup>58</sup> avšak poškozeným může být i osoba, která nesplňuje podmínky dle tohoto ustanovení, typicky to jsou případy, kdy byl spáchán trestný čin ve stadiu pokusu a taktéž do této kategorie spadají ohrožovací trestné činy. Toto ustanovení však dává poškozenému právo na již zmíněnou účast na jednání o DoVaT, taktéž právo zúčastnit se veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení DoVaT. Účast na všech těchto fázích není však jeho povinností a tak lze vyvodit dvě základní situace, které mohou při jednání o DoVaT vzniknout.

Tou první situací je jednání, kterého se poškozený zúčastní. Na úvod je potřeba říct, že v tomto případě může hájit zájmy poškozeného i jeho zmocněnec, kterým bývá nejčastěji advokát, avšak zmocněncem může být např. i nezisková organizace, neboť trestní řád v ust. §50 odst. 1 říká, že „*zúčastněné osoba a poškozený se mohou dát zastupovat zmocněncem, kterým může být i právnická osoba.*“<sup>59</sup> Dle mého názoru je pro poškozeného osobní účast na jednání výhodná, neboť tak osobně může zvážit všechny okolnosti svého nároku. Jeho nároky by však měly být přiměřené a odpovídající trestnému činu, který byl spáchán, neboť v případě nepřiměřenosti by byl soud povinen DoVaT neschválit podle ustanovení § 314r odst. 2 TŘ, o kterém se zmiňuji výše.

Podotýkám, že pokud poškozený chce, aby byl jeho nárok uspokojen, je potřeba, aby ho řádně a včas uplatnil, a to nejpozději při prvním jednání o DoVaT a to dle ust. § 43 odst. 3 a taktéž dle ust. § 175a odst. 2.

Při jednání o DoVaT může dojít k situaci, kdy poškozený bude navrhopvat nárok, se kterým nebude obviněný souhlasit a poškozený bude namítat, že v případě, že nebude jeho navrhopvaný nárok uspokojen, nebude mít o uzavření DoVaT vůbec zájem a určitým způsobem tak bude na obviněného vyvíjet nátlak. Pokud by k takovéto situaci došlo, ustanovení §314r odst. 4 říká, že soud bude postupovat „*podle §228, pokud je skutkový stav spolehlivě prokázán opatřenými důkazy, popřípadě podle §229.*“<sup>60</sup>

Pokud by neměl nárok poškozeného oporu v důkazních materiálech, popř. by bylo nutné provést dokazování, soud by dle § 314r odst. 4 a taktéž dle ust. § 229 TŘ měl poškozeného odkázat na občanskoprávní řízení, popř. na řízení před jiným orgánem. Pokud by opravdu došlo k rozhodnutí dle § 228 či § 229, nebylo

---

<sup>58</sup> Ustanovení § 43 odst. 1 TŘ.

<sup>59</sup> Ustanovení § 50 odst. 1 TŘ.

<sup>60</sup> Ustanovení §314r, odst. 4 TŘ.

by takové rozhodnutí v souladu se sjednanou dohodou a tudíž lze proti takovému rozhodnutí podat odvolání.<sup>61</sup>

Druhá situace nastává ve chvíli, kdy je poškozený řádně a včas o jednání o DoVaT vyrozuměn, avšak z nějakého důvodu se ho nezúčastní. I v této situaci však musí poškozený řádně a včas uplatnit svůj nárok a jeho zájmy při jednání o DoVaT potom hájí státní zástupce, což ale dle mého názoru není v souladu s pozicí, kterou by měl státní zástupce zastávat, neboť ten by měl vždy uplatňovat veřejný zájem, nikoliv zájem poškozeného.

Otázkou potom je, jakou roli by měl zastávat státní zástupce v přípravném řízení. Již výše uvádím, že role státního zástupce v přípravném řízení je především kontrolní a rozhodovací. Taktéž musí být jeho role nestranná, což znamená nutnost zohlednit všechny důkazy, ať už jsou v prospěch či neprospěch obviněného. Rozpor však nastává ve chvíli, kdy je v přípravném řízení sjednávána DoVaT, neboť státní zástupce na jedné straně má zájem na uzavření dohody o vypořádání nároku poškozeného, a na straně druhé pak zájem na uzavření DoVaT.

Dle mého názoru by se měl státní zástupce snažit především o uzavření DoVaT, nikoliv o uspokojení nároku poškozeného v plné jeho výši, neboť zákon dává v případě nedohodnutí se na uspokojení nároku poškozeného možnost postupu dle ust. § 314r odst. 4 TRŘ ve spojení s ust. § 228 a ust. § 229 TRŘ, o čemž se zmiňuji výše. Taktéž poškozený má právo účastnit se jednání o DoVaT a tudíž je mu tak dána možnost, aby na základě své argumentace a vyjednávacích schopností s pomocí svého zmocněnce mohl svůj nárok prosadit. Smyslem institutu DoVaT je zrychlení trestního řízení či menší finanční zátěž státu a jak také výše uvádím, výhody by z něj měly mít všechny zúčastněné subjekty, což by v případě, kdy by státní zástupce za každou cenu hájil zájmy poškozeného a snažil se tak prosadit uplatnění jeho nároku v plné výši, zcela jistě neplatilo.

### **3.3.2.5 Zúčastněná osoba**

Co se zúčastněné osoby týče, ustanovení § 42 odst. 1 TRŘ říká, že zúčastněnou osobou je ten, komu byla zabrána věc nebo část majetku nebo komu má být podle návrhu zabrána a taktéž je zúčastněné osobě dáno několik procesních práv. Odstavec 2 potom ukládá orgánům činným v trestním řízení povinnost zúčastněnou osobu o jejich právech poučit a poskytnout jí možnost jejich uplatnění.

---

<sup>61</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3680.



Ustanovení týkající se dohody o vině a trestu však nikde zúčastněnou osobu nezmiňují. Trestní řád sice připouští, že součástí DoVaT „*může být i ochranné opatření, přichází-li v úvahu jeho uložení a bylo-li dohodnuto,*“<sup>62</sup> konkrétně je to upraveno v ust. § 175a odst. 6 písm. h) TŘ, avšak to je o ochranném opatření v rámci DoVaT a podrobnější úpravu tak dohledat nelze. Trestní zákoník pak upravuje zabránění věci v ust. § 101, z čehož lze vyvodit, že vzhledem k chybějící úpravě je teoreticky možné dohodou o vině a trestu sjednat i zabránění věci.

Ustanovení § 175a odst. 6 písm. i) uvádí taxativní výčet osob, které podepisují DoVaT. Jsou jimi státní zástupce, obviněný a obhájce a také poškozený, byl-li přítomen jednání o dohodě o vině a trestu a souhlasí-li rozsahem a způsobem náhrady škody<sup>63</sup>, z čehož je evidentní absence zúčastněné osoby.

Komentář k ust. § 178 odst. 2 TŘ uvádí, že návrh na uložení ochranného opatření lze podat „*a) po podání obžaloby, ale ještě před zahájením hlavního líčení (§ 205),*

*b) během hlavního líčení,*

*c) po skončení hlavního líčení,*

*d) popř. i tehdy, když obžaloba vůbec podána nebyla, neboť trestní stíhání bylo zastaveno (nebo věc odložena)*“<sup>64</sup> z čehož vyplývá, že v řízení, ve kterém byla sjednána a schválena DoVaT nemohla dosud existovat osoba, která by splňovala znaky zúčastněné osoby, které jsou stanoveny v ust. § 42 TŘ, což ale platí pouze do chvíle, kdy je podán návrh na schválení DoVaT.

### **3.3.3 Obsahové náležitosti dohody o vině a trestu**

Z výkladu lze dovodit, že DoVaT musí mít písemnou formu, avšak zákon o písemné formě explicitně nikde nehovoří. Náležitosti jsou pak upraveny v ust. § 175a odst. 6 TŘ a lze je rozdělit na náležitosti obligatorní a fakultativní. Obligatorní náležitosti jsou upraveny pod písmeny a) až f) a také pod písmenem i), kdežto fakultativní jsou upraveny pod písmeny g) a h). Ty je potřeba splnit v pouze v případech, bylo-li tak dohodnuto. První obligatorní náležitost a) je označení státního zástupce, obviněného a poškozeného. Posledně jmenovaný musí být však označen pouze v případě, by-li při sjednávání dohody přítomen a taktéž musí souhlasit se způsobem náhrady škody. Písmeno b) pak stanovuje další povinnost, a to uvedení datumu a místa sepsání dohody, podle písmena c) je

---

<sup>62</sup> Ustanovení § 175a odst. 6 písm. h) TŘ

<sup>63</sup> Ustanovení § 175a odst. 6 písm. i) TŘ.

<sup>64</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2311.

taktéž nutné popsat skutek, pro který je obviněný stíhán a součástí popisu musí být i uvedeno místo, čas a způsob spáchání a to takovým způsobem, aby popsany skutek nemohl být zaměněn se skutkem jiným. Podle písmena d) je taktéž třeba označit trestný čin jeho zákonným pojmenováním a je také třeba uvést všechny zákonné znaky, podle písmena e) pak prohlášení obviněného o tom, že skutek, pro který je stíhán, opravdu spáchal, podle písmena f) musí být uveden druh, výměra a způsob výkonu trestu a všechny tyto náležitosti je třeba uvést v souladu s trestním zákoníkem. Poslední obligatorní náležitostí, kterou upravuje písmeno i) je pak podpis státního zástupce, obviněného a jeho obhájce a také podpis poškozené v případě, že se účastnil sjednávání DoVaT a souhlasí se způsobem náhrady škody. Z tohoto lze také vyvodit onu nutnost písemné formy, která však není jinde upravena<sup>65</sup>, jak jsem již uvedl výše.

Fakultativními náležitostmi jsou pak pod písmenem g) rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení a h) ochranné opatření, přichází-li jeho uložení v úvahu. Vzhledem k tomu, že obě tyto náležitosti jsou fakultativní, písmena g) a h) se použijí pouze v případě, bylo-li tak dohodnuto.<sup>66</sup>

Trestní řád také upravuje podmínky, které je potřeba splnit v případě uložení ochranného opatření a tato právní úprava je zakotvena v ust. § 175a odst. 4 tr. řádu. Ochranné opatření lze uložit jako součást DoVaT, resp. součást rozsudku, avšak lze ho také uložit na návrh státního zástupce a to jako samostatný návrh podle ust. § 178 odst. 2 tr. řádu. V tomto případě však na takový postup musí být obviněný upozorněn. Pouze v případě, kdy důvody pro uložení ochranného opatření vyšly najevo až po podání návrhu na DoVaT, se obviněný upozornit nemusí.<sup>67</sup>

### **3.4 Řízení před soudem**

Řízení před soudem je upraveno v ustanoveních § 314r - 314s TŘ. V případě schválení dohody soudem je ve věci rozhodnuto odsuzujícím rozsudkem, který obsahuje výrok o schválení dohody o vině a trestu, výrok o vině a trestu a taktéž i výrok o náhradě nemajetkové újmy, náhradě škody či bezdůvodného obohacení, pokud k něčemu takovému spácháním skutku došlo. To znamená, že hlavním úkolem soudu při řízení o DoVaT je rozhodnout o vině, což

---

<sup>65</sup> Ustanovení § 175a odst. 6 TŘ.

<sup>66</sup> Tamtéž.

<sup>67</sup> Tamtéž.

je upraveno v čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod a taktéž v čl. 6 odst. 1 Evropské Úmluvy o lidských právech. Řízení před soudem je již druhou fází. Té předchází fáze první, kterou je dohadovací řízení. Tomu se věnují na předchozích stranách. Při první fázi se obviněný a státní zástupce, případně též poškozený, dohodnou na podobě DoVaT a ve fázi druhé, tedy v řízení před soudem, soud rozhoduje o tom, zda-li DoVaT bude či nebude schválena.

Je však v pravomoci soudu, aby dohodu o vině a trestu vůbec neschválil, resp. odmítnul návrh, který podal státní zástupce. V případě odmítnutí návrhu soudem se věc vrátí do přípravného řízení formou usnesení.<sup>68</sup>

Při sjednávání dohody neprobíhá klasické trestní řízení, tzn. že neprobíhá hlavní líčení, ani není prováděno dokazování. Soud taktéž není aktivní při určování viny a trestu. Velkou roli zde hraje především při kontrole, při které dohlíží, zda-li nedošlo k porušení zákonných podmínek.

Dohoda může být sjednána i poté, co už státní zástupce podal návrh na potrestání nebo obžalobu, a to v případě, kdy předseda senátu uzná sjednání dohody za vhodné, a to zejména vzhledem k okolnostem případu. K takovýmto případům dochází nejčastěji, kdy takový postup navrhl státní zástupce nebo obviněný. Pokud k tomu tedy opravdu dojde, nařizuje se předběžné projednání obžaloby podle ust. §186 písm. g).<sup>69</sup> Soud v případě předběžného projednání obžaloby nejdříve zjistí, zda-li má obviněný a státní zástupce o sjednání dohody zájem. V kladném případě soud stanoví státnímu zástupci přiměřenou lhůtu k podání návrhu na schválení dohody podle §187 odst. 4. V případě, že státní zástupce soudu návrh nepodá, nařídí se hlavní líčení, pokud není rozhodnuto jinak podle ust. §188.

### 3.4.1 Návrh

Dle ust. § 175b odst. 1 podává návrh na schválení dohody o vině a trestu státní zástupce, a to po jejím sjednání. Použije se zde taktéž ust. § 2 odst. 8 TR, ve kterém je upravena zásada obžalovací, neboť toto ustanovení explicitně říká, že *„trestní stíhání před soudy je možné jen na základě obžaloby, návrhu na potrestání nebo návrhu na schválení dohody o prohlášení viny a přijetí trestu.“*<sup>70</sup>

---

<sup>68</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 1307 – 1308.

<sup>69</sup> Tamtéž.

<sup>70</sup> Ustanovení § 2 odst. 8 TR.

Co se obsahu týče, je zapotřebí splnit dvě podmínky. První podmínkou je podání návrhu v takovém rozsahu, v jakém byla DoVaT sjednána. Druhou podmínkou je upozornění, že v DoVaT není obsažen nárok na vypořádání poškozeného. Ustanovení § 175b odst. 2 TŘ potom ještě stanovuje, že státní zástupce připojí k návrhu DoVaT další písemnosti, které mají význam pro soudní řízení a rozhodnutí. Pomocí zásady per analogiam legis se taktéž přiměřeně užije ust. § 177 TŘ<sup>71</sup>, které upravuje náležitosti obžaloby a taktéž se tato zásada přiměřeně užije u čl. 62 odst. 3 Pokynu obecné povahy č. 9/2019. Analogie je též přípustná v případě, kdy o věci bylo konáno zkrácené přípravné řízení a ke sjednání DoVaT došlo již před zahájením trestního stíhání a návrh na potrestání byl již podán soudem. Analogie je v tomto případě přípustná dle ust. § 179d odst.1.

Co se petitu návrhu týče, měl by obsahovat především schválení DoVaT státním zástupcem, dále určení druhu a výše trestní sankce a taktéž vyslovení viny obviněného. Fakultativní náležitostí pak může být způsob a rozsah vypořádání nároku poškozeného.<sup>72</sup> Součástí též může být návrh na uložení ochranného opatření v případě, že státní zástupce usoudí, že jsou splněny zákonné podmínky pro uložení takového opatření.

### 3.4.2 Přezkum návrhu

Přezkum návrhu je upraven v ustanovení § 314o TŘ, podle kterého návrh na schválení DoVaT „*přezkoumá předseda senátu a podle jeho obsahu a obsahu spisu.*“<sup>73</sup> buď a) nařídí veřejné zasedání, b) rozhodne o odmítnutí návrhu na schválení DoVaT z důvodu procesních vad. Tak se stane zejména v případě, kdy obviněný neměl při sjednávání DoVaT obhájce nebo c) nařídí předběžné projednání návrhu na schválení DoVaT.<sup>74</sup> Úkol předsedy senátu je podobný jako při přezkumu obžaloby<sup>75</sup>, avšak v tomto případě se zaměří na specifika DoVaT, což znamená, že přezkoumá, zda-li byly všechny úkony provedené v přípravném řízení v souladu s trestním řádem, taktéž zkontroluje, zda-li nedošlo k závažným procesním vadám, taktéž se zaměří na to, zda-li nedošlo k závažnému porušení práv obviněného a také na způsob, jakým byla DoVaT uzavřena. Samozřejmostí je také kontrola splnění zákonných podmínek a také kontrola dohody z pohledu

<sup>71</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2293.

<sup>72</sup> Tamtéž.

<sup>73</sup> Ustanovení §314o, odst. 1 TŘ.

<sup>74</sup> Ustanovení §314o, odst. 1 písm. a), b), c) TŘ.

<sup>75</sup> JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 7.vyd. Praha: Leges, 2017, s. 1161.

přiměřenosti. V případě, kdy by předseda senátu shledal závažné procesní vady, návrh odmítne podle ust. § 314o odst. 1 písm. b) TŘ a to samé by platilo v případě, kdy by obviněný neměl při sjednávání dohody obhájce. V případě, kdy je obviněný ve vazbě, rozhodne soud o dalším trvání vazby podle ust. § 314o odst. 4 TŘ.

### **3.4.3 Předběžné projednání**

Smysl předběžného projednání je velmi podobný předběžnému projednání obžaloby. Předběžné projednání návrhu DoVaT je neveřejné, avšak předseda senátu může nařídít veřejné zasedání v případě, shledá-li k tomu důvod. Tím může být například situace, kdy je před rozhodnutím soudu ještě potřeba vyslechnout některou ze stran, obviněného nebo je třeba provést nějaký důkaz, který by mohl ovlivnit rozhodnutí soudu.<sup>76</sup> Cílem předběžného projednání je tedy spolehlivě zjistit, zda-li je návrh DoVaT dostatečným podkladem, na jehož základě lze učinit rozhodnutí. Jelikož předběžné projednání návrhu DoVaT není v trestním řádu nikde výslovně upraveno, použije se subsidiárně ustanovení o předběžném projednání obžaloby, upravené v ust. § 185 a násl. TŘ. Po předběžném projednání návrhu DoVaT soud může a) rozhodnout o předložení věci k rozhodnutí o příslušnosti soudu, b) postoupit věc jinému orgánu, c) trestní stíhání zastavit, d) trestní stíhání přerušit, e) vrátit věc státnímu zástupci k došetření v případě, kdy shledá závažné procesní vady, pro které není možné ve věci rozhodnout, f) trestní stíhání podmíněně zastavit.<sup>77</sup>

### **3.4.4 Veřejné zasedání**

Pro veřejné zasedání o návrhu na schválení DoVaT se užije ust. § 314q TŘ spolu s ust. § 232 a násl. TŘ, ve kterém je upraveno veřejné zasedání obecně a které se užije subsidiárně. Cílem veřejného zasedání je kontrola dosavadního průběhu řízení a ověření splnění nezbytných podmínek.

Obviněný je jako jediný k veřejnému zasedání předvolán, kdežto státní zástupce, obhájce obviněného a poškozený jsou pouze vyrozuměni. Trestní řád taktéž stanovuje, že veřejné zasedání se koná za stálé přítomnosti obviněného a státního zástupce. Přítomnost obhájce při veřejném zasedání o návrhu na schválení DoVaT sice zákonem výslovně stanovena není, avšak lze logickým výkladem ust. § 36 odst. 1 písm. d) TŘ usoudit, že je jeho účast nutná i při

---

<sup>76</sup> ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3653.

<sup>77</sup> Ustanovení §188, odst. 1 TŘ.

veřejném zasedání, neboť se jedná o úkon stejně významný, jako samotné sjednávání dohody.<sup>78</sup>

Obviněný je při veřejném zasedání vyzván soudem, aby se vyjádřil k návrhu na schválení DoVaT a v případě potřeby může být také soudem vyslechnut či být povinen opatřit potřebná vysvětlení.<sup>79</sup>

Co se poškozeného týče, lze veřejné zasedání konat i bez jeho přítomnosti, tzn. že jeho účast nutná není. Je však povinností soudu ho o veřejném zasedání vyrozumět, a to i v případě, kdy se řádně nepřipojil s nárokem na náhradu škody, nemajetkové újmy či na vydání bezdůvodného obohacení. Vyrozumívát se nemusí pouze v případě, kdy se poškozený vzdal svých procesních práv. V případě, kdy má poškozený zmocněnce, je o veřejném zasedání vyrozuměn pouze zmocněnec.<sup>80</sup>

Po zahájení veřejného zasedání je přednesen návrh na schválení DoVaT státním zástupcem. Z návrhu musí být zřejmé, jakého se týká skutku, s kým byla daná dohoda sjednána a taktéž musí být zřejmé, jaký trestný čin je ve spáchaném skutku spatřován. Součástí návrhu též musí být navrhnutý výrok o dohodnutém trestu, případně návrh výroku o náhradě škody, byla-li dohodnuta.

Obviněný se následně vyjádří k okolnostem o sjednávání dohody a taktéž k jejímu obsahu, k čemuž je vyzván soudem. Ten také ověří, zda-li je obviněný srozuměn se všemi důsledky, které pro něj může sjednání DoVaT přinést.<sup>81</sup> Následně je k vyjádření vyzván soudem i poškozený.<sup>82</sup>

Po tom, co se obviněný vyjádří k návrhu, který přednesl státní zástupce, je dotazován soudem na tři okruhy otázek, které jsou upraveny v ustanovení §314q odst. 3 písm. a) až c). Prvním okruhem je zjištění, zda-li je obviněnému zřejmé, co tvoří podstatu skutku, pro který je obviněn a zda-li sjednané dohodě rozumí. Soud tedy v tomto případě zkoumá, zda-li souhlas učiněný obviněným je učiněn na základě informovaného souhlasu. Dalším okruhem je zjištění, zda-li prohlášení o spáchání skutku obviněným bylo učiněno dobrovolně a bez nátlaku a zda-li byl obviněný poučen o všech svých právech. Posledním okruhem otázek je pak zjištění, zda-li si je obviněný vědom všech následků, které mohou sjednáním

---

<sup>78</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 831.

<sup>79</sup> Ustanovení § 314 odst. 5 TŘ.

<sup>80</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 832.

<sup>81</sup> Ustanovení § 314q odst. 3 TŘ.

<sup>82</sup> Ustanovení § 314q odst. 4 TŘ.

DoVaT nastat, neboť se obviněný vzdává práva na projednání věci v hlavním líčení a to samé platí též o s ním spojeném dokazování. Obviněný se též vzdává práva podat odvolání. Odvolání lze podat pouze v případě, kdy není rozsudek v souladu s DoVaT v takové podobě, v jaké ji soudu navrhl státní zástupce.<sup>83</sup>

### 3.4.5 Dokazování a jeho rozsah

Soud obecně dokazování neprovádí, čímž by mělo dojít k zjednodušení a zrychlení trestního řízení. Zákon však určitou formu dokazování připouští, a to v případě, kdy soud považuje za potřebné obviněného vyslechnout. Zejména to bude v případě, kdy předchozí vyjádření obviněného učiněné v dohadovacím řízení je nedostatečné či z něho vyplývají důvodné pochybnosti, které brání soudu učinit konečné rozhodnutí. V případě pochybností může být tedy obviněný soudem vyzván k vysvětlení daných pochybností. Pokud by ani po vyzvání soudu o vysvětlení nebyly pochybnosti dostatečně vysvětleny, musí soud rozhodnout o neschválení DoVaT dle ust. 314r odst. 2 TŘ. Druhou možností výslechu při veřejném zasedání je situace, kdy chce soud rozhodnout o řádném a včas uplatněném nároku poškozeného podle ust. 314r odst. 4 TŘ a také dle ust. § 228 TŘ.<sup>84</sup>

Účast poškozeného na veřejném zasedání není povinná, avšak je povinností soudu ho o veřejném zasedání vyrozumět, případně o něm vyrozumět jeho zmocněnce. Vyrozumívát se poškozený nemusí v případě, kdy se vzdal svých práv podle ust. §43 odst. 5 TŘ. Pokud se však poškozený veřejného zasedání zúčastní, je mu ustanovením ust. § 314q odst. 4 dáno právo vyjádřit se k návrhu na schválení DoVaT. Vyjádřit se též může k vyjádření obviněného.

Vyjádřit se může zejména k nároku na náhradu škody, nemajetkové újmy nebo k vydání bezdůvodného obohacení. K tomuto poškozený prohlásí, že s určitým nárokem souhlasí, nebo naopak nesouhlasí. Vzhledem k tomu, že nárok lze uplatnit nejpozději při prvním jednání o DoVaT, nelze v této fázi řízení již nový nárok připojit. Pokud však jeho řádně a včas připojený nárok není součástí DoVaT, má poškozený právo požadovat rozhodnutí o nároku nad rámec sjednané dohody. Jako podklad bude soudu v tomto případě sloužit spisový materiál.<sup>85</sup>

---

<sup>83</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2017, s. 833-835.

<sup>84</sup> Tamtéž.

<sup>85</sup> Tamtéž.

### 3.4.6 Rozhodnutí

Soud může podle ust. § 314r odst. 1 TŘ rozhodnout o skutku, jeho právní kvalifikaci, trestu a ochranném opatření pouze v rozsahu uvedeném v dohodě o vině a trestu, což je podstatný rozdíl oproti standartnímu trestnímu řízení, neboť v něm se uplatňuje zásada totožnosti skutku, podle které jsou přípustné určité odlišnosti v popisu skutku, o kterém je rozhodováno oproti skutku v návrhu. V tomto případě postačí, že jsou zachovány podstatné skutkové okolnosti uvedené v návrhu a poté v rozhodnutí soudu.

V případě DoVaT může však soud rozhodnout pouze v rozsahu uvedeném v dohodě a to samé platí o nároku na náhradu škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo na vydání bezdůvodného obohacení, pokud s tím poškozený souhlasí nebo pokud dohodnutý rozsah a způsob náhrady odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného.<sup>86</sup>

Soud má potom možnost rozhodnout čtyřmi možnými způsoby, které jsou upraveny v ust. § 314r TŘ a které zvlášť popíši v následující kapitole.

#### 3.4.6.1 Rozhodnutí o neschválení a vrácení do přípravného řízení

První možností rozhodnutí soudu je rozhodnout o neschválení DoVaT a následně vrátit věc do přípravného řízení. Tento možný postup soudu je upraven v ustanovení § 314r odst. 2 TŘ, ve kterém jsou uvedeny důvody, pro které soud DoVaT neschválí.

Prvním takovým důvodem je nesprávnost nebo nepřiměřenost dohody z hlediska souladu se zjištěným skutkovým stavem. Ona nesprávnost může spočívat například v nesprávném právním posouzení, jímž může být posouzení podle nesprávných ustanovení trestního zákoníku, popř. podle ne všech správných ustanovení.

Neschválení DoVaT soudem nastane také ve chvíli, kdy je DoVaT nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska druhu a výše navrženého trestu. Nesprávným trestem může být například uložení sankce, kterou trestní zákon vůbec nepřipouští. Navržený trest musí být totiž v souladu se zákonem a tak nesprávným trestem může být udělení trestu, jehož výměra je mimo rámec zákonné trestní sazby. Nesprávný trest nastane i ve chvíli, kdy nejsou dodržena pravidla při ukládání souhrnného, úhrného nebo společného trestu.

---

<sup>86</sup> Ustanovení § 314r odst. 1 TŘ.



Nepřiměřeností může být zase situace, kdy je sjednaný trest zjevně neadekvátní a není možné jej považovat za spravedlivý. K tomuto však dochází pouze zřídka a soud by k takovému posouzení měl přistupovat pouze ve výjimečných případech, neboť by měl soud respektovat výsledek dohody uzavřené mezi státním zástupcem a obviněným.<sup>87</sup>

Soud taktéž ve vztahu k ochrannému opatření neschválí dohodu v případě, kdy bude nesprávná nebo nepřiměřená, resp. „*bude v rozporu s podmínkami pro ukládání ochranných opatření vymezenými v § 96-104 tr. zákoníku.*“<sup>88</sup>

Další situací, ve které soud dohodu neschválí je případ, kdy je DoVaT „*nesprávná z hlediska rozsahu a způsobu náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení.*“<sup>89</sup> To může být situace, kdy poškozený sjedná s obviněným povinnost nahradit škodu, ačkoliv na něco takového nemá vůbec nárok popř. také situace, kdy byla byla DoVaT sjednána nesprávně z důvodu chybných skutkových zjištění nebo kvůli chybné aplikaci právní úpravy.<sup>90</sup>

V případě, kdy poškozený řádně a včas uplatní svůj nárok na náhradu škody, avšak nároku není vyhověno či je mu vyhověno pouze z části, má soud dvě možnosti, podle kterých může postupovat. První možností je postup podle ustanovení §314r odst. 4 TŘ, podle kterého soud schválí DoVaT odsuzujícím rozsudkem a o náhradě škody rozhodně podle ust. §228 TŘ na základě spisu. Druhou možností je pak DoVaT neschválit a to podle ust. 314r odst. 2 TŘ. Důvodem pro neschválení DoVaT pak teoreticky může být i procesní pochybení vůči poškozenému, kterým může být případ, kdy není poškozený poučen o tom, že v případě uplatnění svého nároku je nutností učinit tak nejpozději při prvním jednání o DoVaT.

Důvodem pro neschválení dohody je také situace, ve které dojde k závažnému porušení práv obviněného. Tato situace nastane zejména ve chvíli, kdy je porušeno právo na obhajobu. Stane se tak například nesplněním podmínky nutné obhajoby podle ust. §36 odst. 1 písm. d) TŘ nebo také, když obviněný sice má obhájce, avšak ten se jednání o DoVaT nezúčastní. Tyto situace by teoreticky vůbec neměly nastat, neboť by takovéto procesní pochybení mělo vést k odmítnutí

---

<sup>87</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 838.

<sup>88</sup> Tamtéž.

<sup>89</sup> Ustanovení §314r odst. 2 TŘ.

<sup>90</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 838.

návrhu na schválení DoVaT již po přezkumu podle ust. § 314o odst. 1 písm. b), nebo po předběžném projednání návrhu na schválení DoVaT podle ust. § 314p odst. 3 písm. f), avšak prakticky se může stát, že tato pochybení se zjistí až při veřejném zasedání. Důležitá je v tomto případě i judikatura<sup>91</sup> Evropského soudu pro lidská práva, která říká, že právo na spravedlivý proces, jenž je garantováno v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, může být porušeno v situaci, kdy je rozdíl mezi oběma tresty tak velký, že ho lze považovat za nepatřičný z důvodu tlaku vyvíjeného na obviněného proto, aby uznal svoji vinu, i když je ve skutečnosti nevinný. K porušení práva na spravedlivý proces podle ESLP dojde také ve chvíli, kdy je sjednání DoVaT jediným možným řešením pro obviněného vyhnout se tak závažnému trestu, že by odporoval čl. 3 Úmluvy.

Ve všech výše zmíněných situacích soud neschválí DoVaT a vrátí věc do přípravného řízení formou usnesení podle ust. § 119 odst. 1 TŘ. Ust. § 134 a násl. TŘ. upravuje jeho obsah, vyhlášení, vyhotovení či oznamování usnesení, které je třeba veřejně vyhlásit, neboť ust. § 236 TŘ říká, že rozhodnutí, v našem případě ono usnesení, je třeba vždy veřejně vyhlásit. Proti takovému rozhodnutí je pak přípustná stížnost s odkladným účinkem.<sup>92</sup> Pokud je věc opravdu vrácena do přípravného řízení, je možné ji však stále vyřešit sjednáním DoVaT. K tomu je ale samozřejmě zapotřebí napravit zjištěné nedostatky.

### **3.4.6.2 Rozhodnutí o neschválení bez vrácení do přípravného řízení**

Podle ust. § 314r odst. 3 TŘ „*může soud v případech stanovených v odstavci 2 namísto vrácení věci do přípravného řízení oznámit své výhrady státnímu zástupci a obviněnému, kteří mohou navrhnout nové znění dohody o vině a trestu.*“<sup>93</sup>

Pokud tedy soud opravdu státnímu zástupci či obviněnému oznámí své výhrady, které má k jejich sjednané dohodě, stanoví jim soudcovskou lhůtu pro sjednání nového znění DoVaT. To nastane zejména ve chvíli, kdy DoVaT bude trpět pouze menšími dílčími nedostatky, pro které sice dohodu schválit nelze, ale které je možné v krátké době napravit.

---

<sup>91</sup> Rozhodnutí ESLP ve věci Babar Ahmad a další proti Spojenému království ze dne 4.9.2014.

<sup>92</sup> Ustanovení § 314r odst. 2 TŘ.

<sup>93</sup> Ustanovení § 314r odst. 3 TŘ.

### 3.4.6.3 Rozhodnutí o jiném vyřízení

Soud má také možnost podle ust. § 314r odst. 5 rozhodnout o postoupení věci, zastavení trestního stíhání, přerušení trestního stíhání, podmíněném zastavení trestního stíhání nebo o schválení narovnání. Učiní tak v případě, kdy vyjde najevo některá z okolností uvedených v ust. § 171 odst. 1, § 172 odst. 1,2, § 173 odst. 1 písm. b) až e) nebo v § 223a odst 1 TŘ.<sup>94</sup>

Tyto možnosti jsou stejné, jako v klasickém řízení před soudem či v přípravném řízení, až na jedinou výjimku, která odlišuje řízení o návrhu DoVaT. Touto výjimkou je nemožnost přerušit trestní stíhání, pokud pro nepřítomnost obviněného nelze věc náležitě objasnit podle ust. § 173 odst. 1 písm. a) TŘ. Toto je nahrazeno důvodem nemožnosti obviněnému doručit předvolání k veřejnému zasedání podle ust. § 314r odst. 5 TŘ, avšak i v tomto případě je zapotřebí v souladu s ust. § 173 odst. 2 TŘ před tím, než bude rozhodnuto o přerušení trestního stíhání, učinit všechny potřebné úkony pro zabezpečení úspěšného provedení trestního stíhání.

### 3.4.6.4 Schválení dohody o vině a trestu

*„Pokud soud nerozhodne o neschválení dohody a vrácení věci do přípravného řízení podle 314 odst. 2, pokud nezvolí postup podle 314r odst. 3 a pokud nerozhodne ani podle 314 odst. 5, dohodu o vině a trestu podle 314r odst. schválí.“*<sup>95</sup> Soud DoVaT schválí formou odsuzujícího rozsudku<sup>96</sup>, který veřejně vyhlásí.<sup>97</sup>

Kromě obecných náležitostí, jakými jsou výrok o vině, výrok o trestu, popř. ochranném opatření a výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy či o vydání bezdůvodného obohacení, je součástí rozsudku také výrok o schválení dohody o vině a trestu,<sup>98</sup> který odlišuje rozsudek o schválení DoVaT od ostatních rozsudků vydaných v trestních věcech. Obsah rozsudku se pak musí shodovat s obsahem schválené dohody a je důležité uvést v něm datum sjednání, neboť je možné, že se ve věci nerozhoduje poprvé, protože původní znění dohody nebylo soudem schváleno a nebo protože byl původní návrh dohody vzat zpět a soudu byl předložen návrh nový.

<sup>94</sup> Ustanovení §314r odst., 5 TŘ.

<sup>95</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 840.

<sup>96</sup> Ustanovení §119 TŘ.

<sup>97</sup> Ustanovení § 128 TŘ.

<sup>98</sup> DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. II. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017, s. 840.

Pokud poškozený v souladu s ust. § 43 a také s 175a TŘ řádně uplatní svůj nárok a s DoVaT souhlasí nebo „*pokud dohodnutý rozsah a způsob náhrady škody nebo nemajetkové újmy nebo vydání bezdůvodného obohacení odpovídá řádně uplatněnému nároku poškozeného, bude výrok o náhradě škody, nemajetkové újmy nebo o vydání bezdůvodného obohacení v odsuzujícím rozsudku uveden v souladu s dohodou o vině a trestu.*“<sup>99</sup> V případě, kdy by poškozený s DoVaT nesouhlasil a nebo by domluvený rozsah a způsob vypořádání nároku neodpovídal jeho uplatněnému nároku, může mu soud přiznat nárok podle ust. § 228 TŘ. Je též možné, že soud poškozeného odkáže na občanskoprávní řízení, případně řízení před jiným příslušným orgánem, a to dle ust. § 229 TŘ.

Je však třeba se zamyslet nad postupem podle ust. § 228 TŘ, neboť ten je pro obviněného nespravedlivý, protože obviněný přistoupil na sjednání DoVaT, souhlasil i s některými omezeními jeho práv a taktéž se nebránil podstatě skutku ani jeho právní kvalifikaci či trestní sankci, avšak soud stejně schválil dohodu, ve které není výsledný způsob a rozsah vypořádání nároku poškozeného odsouhlasen obviněným.<sup>100</sup>

Pokud by soud opravdu rozhodoval o nároku poškozeného podle ust. § 228 TŘ, lze zčásti výše zmíněnému problému předejít tak, že soud vyzve obviněného během veřejného zasedání o návrhu na schválení DoVaT, aby se vyjádřil k části spisového materiálu, na jehož základě bude soud rozhodovat. Pokud by obviněný v takové situaci vyjádřil při veřejném zasedání svůj nesouhlas s dohodou, není to ještě důvod, na jehož základě by bylo nutné DoVaT neschválit, avšak nesouhlas lze posoudit jako neinformovaný, což už je závažná procesní vada, pro kterou by soud DoVaT neměl schválit.<sup>101</sup>

Další výjimka připadá v úvahu při ukládání ochranného opatření, které není součástí sjednané DoVaT. Pokud jsou splněny podmínky pro uložení ochranného opatření, může státní zástupce samostatně navrhnout, aby soud takové opatření uložil,<sup>102</sup> a to i v případě, kdy je sjednána DoVaT. Státní zástupce předem upozorní obviněného, pokud jsou již před podáním návrhu známy důvody, pro které je možné ochranné opatření uložit. Pokud by byl však podán návrh na schválení DoVaT a tyto důvody by vyšly najevo až poté, může státní zástupce

---

<sup>100</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 3689.

<sup>101</sup> Ustanovení § 314r odst. 2 ve spojení s ustanovením § 314o odst. 1 písm. b), ev. ustanovení § 314p odst. 3 písm. f) TŘ.

<sup>102</sup> Ustanovení § 178 TŘ.

postupovat podle ust. § 178 odst. 2 TŘ, aniž by obviněného předem upozornil. Pokud by ochranné opatření nebylo sjednáno dohodou, platilo by pro takové rozhodnutí soudu přiměřeně totéž, co pro rozhodnutí, ve kterém by byl nárok poškozeného vypořádán nad rámec DoVaT.

Pokud by došlo k uložení ochranného opatření, které v dohodě nebylo sjednáno nebo pokud by o obviněný nebyl předem upozorněn o takovém návrhu, jednalo by se o závažnou procesní vadu, neboť na souhlas obviněného by se pohlíželo jako na souhlas, o kterém nebyl obviněný plně informován.<sup>103</sup>

### 3.5 Opravné prostředky

Pokud se jedná o rozhodnutí vydaná v řízení o návrhu na schválení DoVaT, lze uplatnit jak řádné, tak mimořádné opravné prostředky. Pokud se jedná o rozhodnutí o postoupení věci, zastavení trestního stíhání, přerušování trestního stíhání, o podmíněném zastavení trestního stíhání nebo schválení narovnání, je proti nim přípustná stížnost s odkladným účinkem.<sup>104</sup>

Aktivní legitimaci podat stížnost mají státní zástupce a obviněný, v případě podmíněného zastavení trestního stíhání a narovnání má aktivní legitimaci podat stížnost proti rozhodnutí soudu též poškozený.<sup>105</sup>

I v případě, kdy soud po přezkoumání návrhu na schválení DoVaT vrátí věc do přípravného řízení lze proti takovému rozhodnutí podat stížnost, to samé platí i o vrácení věci do přípravného řízení po předběžném projednání návrhu a také při veřejném zasedání, pokud dohoda není schválena a nebo pokud marně uplyne lhůta, ve které je možné podat nové znění DoVaT.<sup>106</sup>

Ustanovení § 142 TŘ říká, že „*nestanoví-li zákon něco jiného, může stížnost podat osoba, které se usnesení přímo dotýká nebo která k usnesení dala podnět svým návrhem, k němuž ji zákon opravňuje,*“<sup>107</sup> lze dovodit, že stížnost může proti rozhodnutí o vrácení věci do přípravného řízení podat i poškozený, pokud vystupuje v řízení.

Jelikož rozsudek, kterým se schvaluje DoVaT je rozsudkem soudu prvního stupně, je proti němu přípustné odvolání, jenž je upraveno v ust. § 245 a násl.

<sup>103</sup> ŠÁMAL, Pavel a kolektiv. Trestní řád. Komentář. 7. vydání. Praha : C. H. Beck, 2013, s. 2314.

<sup>104</sup> Srovnání ustanovení § 314p odst. 5, § 314r odst. 5 TŘ.

<sup>105</sup> Ustanovení § 314p odst. 5 TŘ.

<sup>106</sup> Srovnání ustanovení § 314o odst. 1 písm. b) TŘ, ust. § 314p odst. 3 písm. f), ust. § 314r odst. 2, 3 TŘ.

<sup>107</sup> Ustanovení § 142 odst. 1 TŘ.

První důvod, pro který je možné podat odvolání, je nesoulad rozsudku s DoVaT ve znění, ve kterém ji státní zástupce navrhl soudu. Tak se může stát například v situaci, kdy je rozsudek v přímém rozporu s DoVaT. Za přímý rozpor lze považovat jinou právní kvalifikaci, jiné popsání skutku či jiný druh či výměru trestní sankce. Také to však může být situace, kdy sice rozsudek není v přímém rozporu s dohodou, ale rozsudek doplňuje něco, co není v DoVaT vůbec sjednáno.

Jako další důvod pro odvolání může být „*nesprávnost výroku o náhradě škody nebo nemajetkové újmy v penězích nebo o vydání bezdůvodného obohacení.*“<sup>108</sup> Aktivní legitimaci pro podání odvolání má v tomto případě pouze poškozený. Pokud však souhlasil se způsobem a rozsahem vypořádání nároku a soud následně DoVaT schválil, odvolání podat nelze. Odvolání by bylo také možné v případě, kdy by v DoVaT nebyl výrok o vypořádání nároku poškozeného vůbec uveden, avšak poškozený by řádně a včas svůj nárok uplatnil. Poslední případ, ve kterém lze podat odvolání je podle mého názoru situace, ve které by soud rozhodl o nároku poškozeného podle ust. § 228 nebo § 229 TR.<sup>109</sup>

### **3.6 Slovenská právní úprava dohody o vine a treste**

#### **3.6.1 Zařazení dohody o vine a treste do slovenského právního řádu**

Vzhledem k tomu, že se čeští zákonodárci ve vztahu k DoVaT z velké části inspirovali slovenskou právní úpravou, považují za přínosné se v této diplomové práci věnovat také věnovat slovenské právní úpravě.

*„Dohoda o vine a treste...je v slovenskom trestnom práve novým trestno-procesným inštitútom, úprava ktorého bola do zákona inkorporovaná rekodifikáciou zákona v roku 2006“<sup>110</sup> zákonem č. 301/2005 Z.z., trestným poriadkom.*

Tak jako tomu bylo v České republice, i na Slovensku si tamější zákonodárci slibovali od tohoto institutu hlavně zjednodušení, urychlení a zefektivnění trestního řízení a taktéž menší zátěž soudů.<sup>111</sup> Vzhledem k tomu, že slovenská právní úprava posloužila jako inspirace pro zavedení DoVaT v českém právním řádu, najdou se v ní logicky podobnosti, avšak je možné v ní shledat i řadu odlišností. Podle slovenské právní úpravy lze například sjednat dohodu i v případě

<sup>108</sup> Ustanovení § 245 odst. 1 věta třetí TR.

<sup>109</sup> Srovnání ustanovení § 228, ust. § 229, ust. § 245 odst. 2 TR.

<sup>110</sup> KORGO, Dušan a kolektiv. Trestné právo procesné. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. s. 383.

<sup>111</sup> ŠČERBA, Filip a kolektiv. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012, s. 55.

spáchání zvlášť závažného zločinu. Další odlišností je možnost sjednat dohodu s mladistvým, avšak v takovém případě je potřeba jeho souhlasu se sjednáním dohody. S tím musí souhlasit i jeho zákonný zástupce a obhájce.

V České republice není jednotný názor na to, zda-li řadit DoVaT mezi odklony, avšak slovenské trestní právo DVT řadí mezi tzv. ostatní odklony.

Po zavedení dohody o vine a treste do slovenského právního řádu byla na základě pokynu Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (IV/1 Gn 5010/05-161) nařízena povinnost všem podřízeným prokuraturám vést statistiky a zhodnocovat uplatňování a realizaci v jednotlivých regionech. Generálna prokuratúra taktéž před nabytím účinnosti novelizace, kterou byla dohoda o vine a treste zavedena do právního řádu SR, připravila pro podřazené prokuratury vzory rozhodnutí.

### **3.6.2 Sjednání dohody o vine a treste**

Jak již uvádím výše, dohodu o vine a treste lze podle slovenského právního řádu sjednat i v případě spáchání zvlášť závažného zločinu. Je také možné sjednat ji s mladistvým, pokud se sjednáním DoVaT mladistvý souhlasí a takový souhlas je třeba i od jeho zákonného zástupce a obhájce. Samotná DVT je pak sjednávána mezi prokurátorem, obviněným, obhájcem a poškozeným, pokud řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody.<sup>112</sup>

Jako podstatu DVT uvádí Čentěš uzavření oboustranně výhodné dohody, která je sjednána mezi prokurátorem a obviněným. Taková dohoda obsahuje způsob ukončení trestní věci, na kterém se dohodl prokurátor s obviněným. Dohodu následně schvaluje soud.<sup>113</sup>

V případě slovenské úpravy se při sjednávání dohody obviněný vzdá svého práva, které mu dává možnost projednat věc v hlavním líčení. Následně se přizná k tomu, že spáchal skutek, pro který je s ním vedeno trestní řízení, dozná svoji vinu a přijme trest, který mu je uložen bez toho, aby byla dokazována jeho vina. Sjednávání dohody se mohou účastnit i další osoby v případě, pokud tak stanoví zákon. Dalšími osobami mohou být zákonný zástupce obviněného, obhájce, příslušník policejního sboru či poškozený. Poškozeného se může týkat i výrok ve sjednané DVT, avšak pouze v případě, kdy se zúčastní jednání, při kterém je dohoda schvalována.

---

<sup>112</sup> Ustanovení § 232 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

<sup>113</sup> ČENTĚŠ, Josef. Trestný poriadok: veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2017. s. 509.

Dohadovací řízení lze rozdělit na dvě fáze. První fází je sjednávání DVT před prokurátorem. Ten s obviněným sjedná znění DVT, které následně schvaluje soud. První fáze je upravena v ust. § 232 – 233 TP a je možné ji zahájit pouze v případě, jsou-li splněny podmínky stanovené v ust. § 232 TP. Jednání o DVT lze zahájit z iniciativy prokurátora, i na podnět obviněného. Pokud by obviněný opravdu podal podnět na zahájení jednání o DVT a prokurátor by takovému podnětu nevyhověl, je povinen o takovém postupu písemně vyrozumět obviněného a stejnopis oznámení založit do vyšetřovacího spisu.<sup>114</sup>

Základní podmínku pro uzavření DVT upravuje TP takto: „*Ak výsledky vyšetrovania alebo skráteneho vyšetrovania dostatočne odôvodňujú záver, že skutok je trestným činom a spáchal ho obvinený, ktorý sa k spáchaniu skutku priznal, uznal vinu a dôkazy nasvedčujú pravdivosti jeho priznania, môže prokurátor začať konanie o dohode o vine a treste na podnet obvineného alebo aj bez takého podnetu.*“<sup>115</sup>

Prokurátor je povinen na jednání předvolat obviněného a poškozeného, který řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody. O čase a místě konání vyrozumí tyto zmíněné osoby a taktéž obhájce obviněného.<sup>116</sup> DVT lze uzavřít i v případě, kdy se poškozený, který řádně a včas uplatnil nárok na náhradu škody, bez řádné omluvy nedostaví k jednání. V takovém případě může s obviněným o rozsahu a způsobu náhrady škody jednat prokurátor.<sup>117</sup>

V případě, kdy dojde k dohodě o vině, trestu a dalších výrocích, podá prokurátor v domluveném rozsahu soudu návrh na schválení DVT. Za dohodu o trestu je považována i dohoda o upuštění od potrestání a podmíněčné upuštění od potrestání, pokud se jedná o mladistvého. Pokud by nedošlo k dohodě o náhradě škody, v návrhu na uzavření DVT na tuto skutečnost upozorní prokurátor soud a navrhne, aby byl poškozený se svým nárokem odkázán na civilní či jiné řízení.<sup>118</sup> Tento postup je obdobný i podle českého právního řádu.

Pokud obviněný uzná vinu v celém rozsahu, ale k uzavření DVT nedojde, podá prokurátor obžalobu, ve které uvede spáchaný skutek, pro který je obviněný trestně stíhán. Dále v obžalobě uvede právní kvalifikaci a rozsah uznání viny.

<sup>114</sup> ČENTĚŠ, Josef. Trestný poriadok: veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2017. s. 510.

<sup>115</sup> Ustanovení § 232 odst. 1 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

<sup>116</sup> Ustanovení § 232 odst. 2 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

<sup>117</sup> Ustanovení § 232 odst. 3 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

<sup>118</sup> Ustanovení § 232 odst. 4 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.



Následně prokurátor požádá soud, aby v hlavním líčení rozhodl o trestu a případně i o dalších souvisejících výrocích.<sup>119</sup>

V případě, kdy obviněný uzná vinu pouze zčásti, podá prokurátor obžalobu, která bude obsahovat stejné náležitosti, které uvádím v předchozím odstavci, avšak součástí této obžaloby bude navíc uveden i nepřiznaný skutek a jeho právní kvalifikace. Následně prokurátor požádá soud o vykonání hlavního líčení, při kterém bude pojednáno o nepřiznaném skutku a též o rozhodnutí o vině a trestu obviněného, případně o dalších souvisejících výrocích.<sup>120</sup>

Obsahové náležitosti DVT podle slovenské právní úpravy jsou velmi podobné s náležitostmi podle české právní úpravy. DVT musí obsahovat označení účastníků, datum, místo a čas sepsání. Je také nutné popsat skutek spolu s místem a časem jeho spáchání, popř. je nutné uvést jiné okolnosti, za kterých ke spáchání skutku došlo, a to z důvodu, aby nemohlo dojít k záměně se skutkem jiným. Je též nutno uvést právní kvalifikaci trestného činu, který byl skutkem spáchán, přičemž je též potřeba uvést i konkrétní ustanovení Trestného zákona. Další obligatorní obsahovou náležitostí je druh, výměra a způsob výkonu trestu. Pokud byla způsobena škoda, uvede se též rozsah a způsob náhrady takové škody. V případě, kdy přichází v úvahu uložení ochranného opatření, je též nutné takové ochranné opatření uvést ve sjednané DVT.<sup>121</sup>

### 3.6.3 Řízení před soudem

V momentě, kdy soud obdrží návrh na uzavření DVT, předseda senátu přezkoumá jeho obsah a taktéž přezkoumá obsah spisu. Po přezkoumání předseda senátu buď nařídí veřejné zasedání k rozhodnutí o návrhu, nebo návrh odmítne. Tak se stane v případě, kdy předseda senátu shledá v návrhu závažné porušení trestních předpisů nebo zjevnou nepřiměřenost DVT. V obou těchto případech vrátí věc do přípravného řízení, a to formou usnesení, proti kterému je přípustná stížnost.

Pokud předseda senátu návrh neodmítne a nařídí veřejné zasedání, je povinen obviněnému položit okruh otázek. Tento okruh otázek je taxativně stanoven v ust. § 333 odst. TP. Ptát se ho bude např. na to, zda-li rozumí tomu, co tvoří podstatu skutku, zda-li souhlasí s tím, aby byla jeho věc projednána v této zkrácené formě atp. Na všechny tyto otázky musí obviněný odpovědět kladně.

---

<sup>119</sup> ČENTÉŠ, Josef. Trestný poriadok: veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2017. s. 510.

<sup>120</sup> Tamtéž.

<sup>121</sup> Ustanovení § 232 odst. 8 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

Pokud by na jednu z těchto otázek odpověděl negativně, věc by se vrátila zpět do přípravného řízení. V takovém případě by bylo možné sjednat novou DVT. Prokurátor v tomto případě může též podat obžalobu, čímž by došlo k zahájení klasického trestního řízení a věc by byla projednána v hlavním líčení. Proti odsuzujícímu rozsudku se stejně jako v ČR nelze odvolat. Výjimkou je případ, ve kterém by soud rozhodl odchylně od sjednané DVT. V takovém případě podat odvolání lze. Také tak může učinit poškozený v případě, kdy by nesouhlasil s výrokem o náhradě škody.<sup>122</sup>

V případě schválení DVT soudem nabývá rozsudek právní moci jeho vyhlášením.<sup>123</sup>

---

<sup>122</sup> Ustanovení § 333 odst. 3 a 4 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

<sup>123</sup> Ustanovení § 334 odst. 5 zákona č. 301/2005 Z.z., trestný poriadok.

## 4 Význam dohody o vině a trestu

Význam lze posoudit z hlediska teoretického a převážně o něm pojednává tato kapitola. Význam lze však posoudit i z hlediska praktického. Podle mého názoru lze význam z praktického hlediska nejlépe dosvědčit na základě jeho aplikačního využití, čemuž se budu podrobněji věnovat v kapitole 5 a navážu tedy na tuto kapitolu.

### 4.1 Pozitivní a negativní stránky dohody o vině a trestu

Za pozitivní znak lze považovat zrychlení mnohdy zbytečně se táhnoucího trestního řízení, což zmiňuje i docent Chmelík ve své knize takto: „...*jejím smyslem je především zrychlení trestního řízení v trestních věcech, které jsou skutkově méně komplikované, a obviněný projevuje ochotu přihlásit se k odpovědnosti za spáchání stíhaného trestného činu.*“<sup>124</sup> Toto tvrzení však neplatí v případě, kdy je vedeno zkrácené přípravné řízení, což zase zmiňuje profesor Jelínek. „*K vyřízení věci v přípravném řízení by totiž dospěl státní zástupce procesně komplikovanějším a časově náročnějším postupem, než pokud by věc vyřídil standartním postupem ve zkráceném přípravném řízení.*“<sup>125</sup>

Článek 6 Evropské úmluvy o lidských právech zakotvuje právo na spravedlivý proces, jehož součástí je taktéž právo obviněného na projednání trestní věci v přiměřené lhůtě. Trestní řízení by mělo být vyřízeno v co nejkratší možné lhůtě a bez zbytečných průtahů, což nám kromě výše zmíněného článku 6 Úmluvy stanovuje článek 38 odst. 2 Listiny, ust. § 2 odst. 4 tr. řádu, taktéž ust. § 5 odst. 2 zákona o soudech a soudcích a ust. § 3 odst. 6 zákona soudnictví ve věcech mládeže ji dokonce označuje jako zásadu základní. Trestní věc by tedy měla být projednána co nejrychleji, neboť při zdlouhavém řízení ztrácí důkazy svoji váhu, snižuje se výchovné i preventivní působení a taktéž se snižuje i autorita právního řádu. Vzhledem k tomu, že jedním z důvodů pro zavedení dohody byla snaha o zrychlení trestního řízení, lze považovat i toto za pozitivní stránku, neboť v případě sjednání dohody jsou bezesporu tyto zmíněné zásady naplňovány.<sup>126</sup>

Další pozitivum je taktéž to, že oběti trestných činů nemusí opakovaně svědčit před soudem a taktéž poškozený se může rychleji domoci náhrady škody, která mu byla způsobena. Vzhledem k tomu, že při sjednání dohody není nutné

<sup>124</sup> CHMELÍK, Jan a kolektiv. Trestní řízení. 1.vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. s. 440 - 452.

<sup>125</sup> JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. Bulletin advokacie, 2012, roč. 61, č. 10, s. 19 – 24.

<sup>126</sup> JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha: Leges, 2018. s. 142 a 143.

provádět dokazování, které bývá často poměrně zdlouhavé, má DoVaT pozitivní vliv na hospodárnost řízení a jeho menší finanční zátěž.

Naopak negativem DoVaT je její v první řadě již zmíněný rozpor se základními zásadami trestního práva procesního. Již v kapitole 3.1. jsem se zmiňoval o prolomení některých zásad a asi největší vlna kritiky je vznášena z důvodu prolomení zásady materiální pravdy. Podle té by v trestním řízení mělo vždy dojít k nalezení objektivní pravdy a objasnění všech skutečností, avšak vzhledem k tomu, že pro dohodu je typické, že postačí prohlášení obviněného o tom, že spáchal daný skutek, nemusí k nalezení objektivní pravdy vůbec dojít. K tomu se váže i další prolomení zásady, a to zásady volného hodnocení důkazů. Je třeba se zamyslet i nad důvody, proč jsou v některých případech tyto zásady prolomeny. Těch může být několik. Například se pachatel může doznat ke spáchání skutku z důvodu chybějících důkazů, které by svědčily v jeho prospěch a tím pádem mu tak může být udělen nižší trest. Dále je možné přiznání i z důvodu zakrytí skutku jiného, o kterém se OČTŘ vůbec nedozvěděly. Také se může přiznat proto, že se snaží chránit osobu blízkou, které by jinak také hrozil trest. Z tohoto všeho lze usoudit, že jednoznačně nedochází k uplatnění zásady materiální pravdy, ale naopak je zde uplatňována pravda formální, která by však v kontinentální právní kultuře neměla být vůbec uplatňována.

Negativem též mohou být možné průtahy ze strany obviněného, neboť je trestním řádem obviněnému dána možnost uzavřít DoVaT i po předběžném projednání obžaloby, což vzhledem k tomu, že pro sjednání DoVaT je nutný souhlas dotčených subjektů. Pokud tedy byla podána obžaloba, lze z toho usoudit, že dotčené subjekty neměly na sjednání DoVaT zájem. Pokud soud předběžné projednání obžaloby nařídí, protože se domnívá, že sjednání DoVaT by bylo v daném případě vhodné, lze na takový úkon soudu pohlížet jako na nátlak přimět subjekty k uzavření DoVaT. Soud by se takovým jednáním také mohl snažit vyhnout rozhodování v dané věci, protože pokud by některý ze subjektů po předběžném projednání obžaloby přeci jen na sjednání DoVaT přistoupil, znění dohody by sjednával s obviněným státní zástupce, nikoliv soud. Průtahy mohou též nastat z důvodu neexistence lhůty, ve které by se musel obviněný vyjádřit, zda-li souhlasí s návrhem státního zástupce na uzavření dohody, či nikoliv.<sup>127</sup>

---

<sup>127</sup> JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky související. Bulletin advokacie. 2012, č. 10, s. 22.

Za negativum lze též označit zvýhodnění těch obviněných, kteří mají k dispozici dostatek finančních prostředků oproti těm, jenž takový dostatek nemají. Bohatí obvinění mohou svému obhájci udělit plnou moc již na počátku řízení. Obhájce tak bude dbát na dodržení všech jejich práv po celé trestní řízení, kdežto chudí obvinění musí počkat na to, až jim bude obhájce přidělen soudem.<sup>128</sup> Vzhledem k tomu, že součástí DoVaT bývá často peněžité trest, připadá též v úvahu, že pro ty obviněné, kteří disponují dostatkem financí nebude takový trest tak závažným, jako pro ty nemajetné. Bohatí obvinění peněžité trest „*snadno finančně překlenou, což za určitých okolností u nich může vyvolat pocit beztrestnosti, nepostižitelnosti, zvláště bude-li trest vyměřen bez ohledu na případnou aplikaci denních sazeb, již si zákon při uzavírání dohody vynucuje*“.<sup>129</sup>

Určitá vlna kritiky je vznášena na DoVaT také z důvodu chybějící hmotněprávní úpravy sankcionování. Zaoralová se k tomu vyjadřuje takto: „*V souladu se zásadou nullum crimen sine lege, resp. nulla poena sine lege je zákonodárce oprávněn a povinen stanovit pravidla pro ukládání sankcí v trestním zákoně. Jak již bylo naznačeno, v českém právním řádu však chybí zákonný postup, který by, pokud jde o druh, výměru nebo způsob výkonu trestu, umožňoval zvýhodnit obviněné, kteří se se státním zástupcem o své vině a trestu dohodnou.*“<sup>130</sup> Jediná zmínka, která by nějak upravovala sankcionování, se nachází v ust. § 314r odst. 2 TŘ. Zde je psáno, že DoVaT soud neschválí, je-li nesprávná nebo nepřiměřená z hlediska druhu a výše navrženého trestu. Onu přiměřenost je potom nutné dovodit z ust. § 39 Trestního zákoníku. Velký prostor pro ukládání sankcí je vzhledem k chybějící právní úpravě ponechán soudům a státním zástupcům. Zejména státní zástupci hrají při ukládání sankcí důležitou roli, neboť s obviněným jednájí o udělení konkrétního trestu. To ovšem odporuje zmíněnému ust. § 39 TZ, podle kterého je pouze soud oprávněn udělit obviněnému trest.<sup>131</sup> V Ústavě je dokonce výslovně stanoveno, že pouze „soud rozhoduje o vině a trestu za trestné činy.“<sup>132</sup> Totéž je potom stanoveno i v čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Soud však DoVaT posuzuje pouze z hlediska přiměřenosti a není oprávněn sjednanou DoVaT jakkoliv měnit, že čehož lze vyvodit, že „*trestněprocesní úprava si takto neoprávněně*

<sup>128</sup> MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu (Absprachen) v Německu. Právník. 2008, č. 3, s. 217-246.

<sup>129</sup> PROCHÁZKOVÁ, Eva. Dohoda o vině a trestu. Soudce. 2013, č. 4, s. 8-11.

<sup>130</sup> ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. Bulletin advokacie. 2016, č. 11, s. 38-42.

<sup>131</sup> Tamtéž.

<sup>132</sup> Článek 90 Ústavy.

*„přivlastňuje“ legitimaci ke stanovení zvláštního kritéria pro výměru trestu, která nemá oporu v trestním právu hmotném.“<sup>133</sup>*

---

<sup>133</sup> MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu jako forma konsenzuálního trestního řízení. Kriminální věda. 2008. Roč. 41, č. 1, s. 3-22.

## 5 Aplikační možnosti využití institutu dohody o vině a trestu v praxi

V této kapitole se zabývám využitím institutu dohody o vině a trestu v praxi. Z toho důvodu uvádím několik statistik, na kterých lze nejlépe demonstrovat skutečné využití. Rozhodl jsem se toto využití srovnat se Slovenskou republikou, neboť nás s ní pojí nejen dlouhá společná historie, ale i v obou právních řádech lze dodnes najít mnoho společného. Také někteří odborníci na trestní právo zmiňují inspiraci slovenskou právní úpravou jako možnou cestu pro vyšší využití DoVaT, což potvrzují slova soudkyně Zaoralové: „mezi českými autory se někdy objevují názory, že český zákonodárce by se měl inspirovat právní úpravou slovenskou, která je pojetí dohodovacího řízení v českém procesu nejbližší“<sup>134</sup> Takovými názory se budu podrobněji zabývat v následující kapitole De lege ferenda. Na Slovensku je institut DVT běžně využívaným institutem, což dosvědčují čísla uvedená v tabulce č. 2. Naopak v České republice je institut DoVaT využíván jen zřídka. Velkou zásluhu na efektivnějším využívání DVT na Slovensku mají semináře, konference a porady, které pořádala Generální prokuratura SR ještě před účinností nového trestního poriadku. Také k tomu přispěl pokyn GP SR, o kterém se již zmiňuji v kapitole 3.9.1. a který nařizoval všem podřízeným prokuraturám vyhodnocovat uplatňování a realizaci DVT. Za užitečné opatření, které přispělo k většímu využití DVT na Slovensku lze označit i připravené vzory rozhodnutí k jednání o DVT, které rovněž připravila GP.

**Tabulka č. 1: Počet schválených dohod v prvních třech letech po zavedení do právního řádu v ČR a SR<sup>135</sup>**

	Počet schválených dohod v ČR	Počet schválených dohod v SR
1. rok po zavedení	8	2165
2. rok po zavedení	72	4642
3. rok po zavedení	70	5445

<sup>134</sup> ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. Bulletin advokacie. 2016, č. 11, s. 38-42.

<sup>135</sup> Zdroj údajů uvedených v tabulce: Zdroj: Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2019, Zpráva o činnosti Státního zastupitelství za rok 2018 (textová část), Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 10.4.2019 [online]. [cit. 4. 4. 2020].

Připravenost těchto dvou států na využívání dohody lze dle mého názoru demonstrovat na počtu uzavřených dohod v prvních třech letech po zavedení těchto institutů v daných zemích. Údaje o prvních třech letech využití dohody v obou zemích jsou uvedené v tabulce č. 1. Pokud takto srovnáme využití dohody v obou zemích, lze se přesvědčit o tom, že Slovensko bylo jednoznačně lépe připraveno na okamžité aplikační využití dohody než ČR.

V ČR bylo první rok za zavedení DoVaT schváleno soudem pouze 8 DoVaT, kdežto na Slovensku bylo schváleno 2165 DVT, což je opravdu markantní rozdíl. Je však potřeba zohlednit fakt, že na Slovensku nabyl zákon, který zavedl institut dohody do právního řádu, účinnosti od 1.1.2006, kdežto v České republice novela zavádějící DoVaT do právního řádu nabyla účinnosti od 1.9.2012. To znamená, že 8 DoVaT v ČR bylo uzavřeno pouze za 4 měsíce, kdežto na Slovensku bylo 2165 DVT uzavřeno za 12 kalendářních měsíců. Objektivně lze porovnat využití těchto institutů až ve druhém roce po zavedení. Ve druhém roce bylo v ČR uzavřeno 72 DoVaT, kdežto na Slovensku to bylo 4642 DVT. To znamená, že ani v druhém roce po zavedení DoVaT do českého právního řádu nedošlo k výraznějšímu nárůstu využití DoVaT.

Tento nastavený trend potom pokračoval i další rok, neboť třetí rok po zavedení bylo v ČR uzavřeno 70 DoVaT, kdežto na Slovensku to bylo 5445 uzavřených DVT. Na základě těchto čísel lze konstatovat, že Slovensko bylo připraveno na aplikační využití dohody mnohem lépe, než ČR.

Pokud srovnáme využití dohody na Slovensku a v ČR v posledních letech, lze říci, že v ČR je institut DoVaT využíván stále velmi zřídka. Na Slovensku bylo každý rok uzavřeno více dohod i přes to, že mají méně obyvatel a tím pádem i počet trestně stíhaných osob ročně. Tento počet trestně stíhaných osob v daných zemích uvádím pro lepší ilustraci v tabulce č. 2, kde je rovněž uveden počet uzavřených dohod v letech 2012 – 2018 na území České republiky a Slovenska.

Pokud tedy porovnáme čtyři poslední roky uvedené v tabulce č. 2, lze zjistit, že na Slovensku je institut dohody využíván stále hojně, kdežto v ČR se počet uzavřených DoVaT pohybuje pořád kolem stovky. V roce 2015 bylo v ČR uzavřeno 72 DoVaT, v roce 2016 pak 94 DoVaT, v roce 2017 to bylo 110 schválených DoVaT. Na Slovensku bylo v těchto třech letech pokaždé uzavřeno přes 4000 dohod ročně.

Z tabulky lze zjistit, že v posledních letech došlo na Slovensku k menšímu útlumu co se počtu uzavřených dohod týče, avšak stále je toto číslo



mnohonásobně vyšší než v ČR. V roce 2017 bylo na Slovensku uzavřeno 4133 DVT, což je druhé nejmenší číslo od zavedení tohoto institutu, avšak ani k tomuto číslu se ČR ani v jednom roce nepřiblížila. Rok 2018 byl pro obě země rekordní. V ČR bylo sjednáno 135 DoVaT, což je nejvyšší počet sjednaných DoVaT v historii ČR, kdežto na Slovensku bylo uzavřeno 1054 DVT, což je naopak nejméně sjednaných DVT v historii Slovenska. I přes to, že obě země zaznamenaly takovéto rekordy, bylo v roce 2018 na Slovensku sjednáno zhruba devětkrát více dohod než v ČR.

Z těchto statistik a údajů lze tedy jednoznačně usoudit, že na Slovensku se DVT stala běžně využívaným institutem, kdežto ČR na větší využití DoVaT stále čeká. Jinak by tomu mohlo být po změně právní úpravy, čemuž se budu věnovat v následující kapitole.

**Tabulka č. 2: Počet trestně stíhaných osob a schválených dohod v ČR a SR<sup>136</sup>**

Rok	Počet trestně stíhaných osob v ČR celkem	Počet schválených dohod v ČR	Počet trestně stíhaných osob v SR celkem	Počet schválených dohod v SR
2012	101 331	8	54100	8128
2013	106 384	72	53899	7659
2014	103 680	70	49644	6885
2015	90 443	72	43772	4832
2016	82 129	93	39139	4367
2017	75 869	110	37707	4133
2018	84 990	135	31 585	1 054

V České republice lze však jednoznačně shledat zájem na vyšším aplikačním využití DoVaT napříč celým spektrem právních profesí. Svědčí o tom například Memorandum o součinnosti, které mezi sebou podepsali zástupci ČAK a NSZ, prostřednictvím Tomáše Sokola, který zastupoval ČAK a Pavla Zemana, který

<sup>136</sup> Zdroj: Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2019, Zpráva o činnosti Státního zastupitelství za rok 2018 (textová část), Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 10. 4. 2019. [online]. [cit. 4. 4. 2020].

zastupoval NSZ. Jednání, při kterém bylo toto Memorandum podepsáno, se účastnil též současný soudce Ústavního soudu Pavel Šámal, který však v době, ve které bylo toto Memorandum podepsáno, hájil ještě pozici předsedy Nejvyššího soudu. Pavel Šámal nebyl jedním ze signatářů Memoranda, avšak svojí přítomnost při jednání zdůvodnil takto: „*Samozřejmě soudy se z hlediska své nestrannosti a nezávislosti se na takovýchto dohodách nemohou podílet, nicméně to neznamená, že by nemohly svými názory, pohledy, přispět k tomu, aby tyto dohody byly v praxi naplněny. Otázka odklonů je základním momentem z hlediska alternativních přístupů v trestním řízení*“<sup>137</sup>

Podle mého názoru byla jeho přítomnost na jednání logická a správná, neboť soudy hrají při sjednávání DoVaT důležitou roli, vzhledem k tomu, že mají v řízení, při kterém je schvalována DoVaT poslední slovo a rozhodují tak o jejím schválení či neschválení.

Smyslem tohoto Memoranda byla snaha o zlepšení komunikace a spolupráce mezi obhajobou a obžalobou, v rámci které by mělo dojít k častějšímu využití odklonů a též DoVaT. „*Strany Memoranda mají za to, že je potřeba podpořit komunikaci mezi státním zástupcem a obhájcem, a to hlavně z toho důvodu, aby docházelo častěji k využívání odklonů v trestním řízení a dále k uzavírání dohod o vině a trestu.*“<sup>138</sup>

Vzhledem k tomu, že toto Memorandum bylo podepsáno na konci roku 2018 a za rok 2019 ještě nejsou dostupné statistiky o počtu uzavřených DoVaT, nelze zhodnotit, zda-li byl či nebyl cíl této dohody naplněn. Alespoň lze konstatovat, že napříč celým právnickým spektrem lze najít snahu počet uzavřených DoVaT zvýšit.

---

<sup>137</sup> Česká advokátní komora. Státní zástupci a obhájci podepsali dohodu o lepší komunikaci. Dostupné z <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=19831>

<sup>138</sup> Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou.

## 6 De lege ferenda

V této kapitole se pokusím navrhnout některé změny, které by mohly přinést větší využití tohoto institutu a také jeho snadnější uplatnění. Taktéž uvedu názory odborníků na trestní právo, kteří se k některým možným změnám vyjadřovali.

Co se týče právní úpravy institutu DoVaT, lze ji označit za poměrně omezenou, neboť ve srovnání se slovenskou právní úpravou nelze DoVaT v ČR sjednat v případě spáchání zvlášť závažného zločinu. Aplikovat tento institut nelze ani v řízení, které je vedeno proti mladistvému, který nedovršil osmnáctý rok věku.

Případá tedy v úvahu upravit institut DoVaT tak, aby ho bylo možné využít i v řízeních o zvlášť závažných zločinech. Že má toto omezení za důsledek menší aplikační využití DoVaT potvrzují i tato slova Šámala: *„za největší překážku častějšího používání institutu dohody o vině a trestu bylo na seminářích pořádaných Nejvyšším soudem a Nejvyšším státním zastupitelstvím považováno omezení jeho využitelnosti jen na ty trestné činy, které nejsou zvlášť závažnými zločiny, jak vyplývá z § 175a odst. 8 TrŘ.“*<sup>139</sup>

Tento názor lze shledat ve i Východiscích a principech nového trestního řádu, kde je rovněž jako zdroj inspirace uvedeno Slovensko.<sup>140</sup> Stejný názor pro rozšíření tohoto institutu vyslovil též Nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman, který to komentoval takto: *„dohoda o vině a trestu skýtá prostor pro efektivní a rychlý postup justice. Legislativní úprava může rozšířit využití tohoto nástroje na mnohem větší počet případů.“*<sup>141</sup> Tento názor potom podpořil i Místopředseda Městského soudu v Praze pro věci trestní Jan Kadlec, který se pro úpravu DoVaT vyslovil následovně: *„dohoda o vině a trestu by skutečně měla být značně rozšířená, dokonce i v případě zločinů jako je vražda. I když jde o ne příliš typický příklad.“*<sup>142</sup> Názor Pavla Zemana okomentoval i místopředseda České advokátní komory Tomáš Sokol, který také souhlasí s možností využití DoVaT i v případě zvlášť závažných trestných činů. *„Na úvod a pro zdůraznění toho, že to co dále uvedu, není skrytou argumentací proti nápadu pana nejvyššího státního*

<sup>139</sup> ŠÁMAL, Pavel; ŘÍHA, Jiří; STRYA, Jan. Odklony v justiční praxi – 1. část. Trestněprávní revue. 2019, č. 9, s. 177-186.

<sup>140</sup> Východiska a principy nového trestního řádu [online]. [cit. 5. 4. 2020]. Ministerstvo spravedlnosti České republiky.

<sup>141</sup> Společná tisková zpráva Nejvyššího soudu a Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 30.1.2018 [online]. [cit. 5. 4. 2020].

<sup>142</sup> Česká justice. Dohoda o vině a trestu rozšířená na všechny zločiny včetně vraždy? Obhájci souhlasí, akademici varují dostupné z <https://www.ceska-justice.cz/2018/01/dohoda-vine-trestu-rozsirena-vsechny-zlociny-vcetne-vrazdy-obhajci-souhlas-i-akademici-varuji/>

*zástupce, bych jednoznačně vyslovil souhlas s možností, kterou navrhuje. Tedy rozšíření institutu dohody o vině a trestu na trestní stíhání ve věcech zvláště závažných zločinů. Tedy například ve věcech vraždy.*<sup>143</sup>

Zájem na takovou úpravu institutu DoVaT má i Nejvyšší soud, což potvrzuje tisková zpráva, ve které je uvedeno, že „*Nejvyšší státní zastupitelství, za podpory Nejvyššího soudu, chce aplikaci dohody o vině a trestu podstatně rozšířit i na zvláště závažné trestné činy. „Dohoda o vině a trestu skýtá prostor pro efektivní a rychlý postup justice. Legislativní úprava může rozšířit využití tohoto nástroje na mnohem větší počet případů.*“<sup>144</sup> Podle mého názoru by rozšíření možnosti využití DoVaT napomohlo k častějšímu využití DoVaT a zároveň i k menšímu zatížení justice.

V řadách odborníků na trestní právo lze však najít i nesouhlasné názory. Proti takové úpravě se vyslovil například Jelínek, který slova nejvyššího státního zástupce okomentoval takto: „*Doufám, že nejvyšší státní zástupce přijde ještě na jiné myšlenky, jak trestní řízení urychlit a ušetřit peníze, protože institut dohody o vině a trestu považují nejen já, ale i četní jiní představitelé nauky trestního práva za mimořádně kontroverzní institut kolidující s většinou základních zásad trestního řízení obsažených v trestním řádu a narušující současnou koncepci trestního procesu*“<sup>145</sup>

V úvahu též připadá zvýhodnit obviněné, což komentuje Vicherek takto: „*V hodnocení efektivity a využitelnosti dohod o vině a trestu nelze pominout připomínku vznášenou ze strany obhájců, spočívající v tom, že v právní úpravě chybí zákonné zakotvení zvýhodnění obviněného v oblasti trestání. Podstatným důvodem, proč obvinění chtějí uzavřít dohodu o vině a trestu, je především to, že očekávají výhodu spočívající v nižším trestu, než jaký by byl uložen ve standardním soudním řízení. V souladu se zásadou nullum crimen sine lege, respektive nulla poena sine lege, je zákonodárce oprávněn a povinen stanovit pravidla pro ukládání sankcí v trestním zákoně. Jak však bylo naznačeno, v českém právním řádu chybí zákonný postup, který by, pokud jde o druh, výměru*

---

<sup>143</sup> Česká justice. Dohoda o vině a trestu rozšířená na všechny zločiny včetně vraždy? Obhájci souhlasí, akademici varují dostupné z <https://www.ceska-justice.cz/2018/01/dohoda-vine-trestu-rozsirena-vsechny-zlociny-vcetne-vrazdy-obhajci-souhlas-i-akademici-varuji/>

<sup>144</sup> Tisková zpráva Nejvyššího soudu [online]. [cit. 5. 4. 2020].

<sup>145</sup> Tamtéž.

*nebo způsob výkonu trestu, umožňoval zvýhodnit obviněné, kteří se se státním zástupcem o své vině a trestu dohodnou.*<sup>146</sup>

Další úprava, která by podle mého názoru umožnila efektivnější využití institutu DoVaT připadá u prohlášení o spáchání skutku obviněným. Prohlášení o spáchání skutku totiž může obviněný podle české právní úpravy učinit pouze ohledně celého skutku. Slovenská právní úprava umožňuje učinit takové prohlášení pouze ohledně části skutku, z čehož by si podle mého názoru mohli vzít čeští zákonodárci příklad. Taková úprava by mohla přispět k vyššímu využití DoVaT a též k urychlení trestního řízení, neboť by se dokazování týkalo pouze té části skutku, ke které se obviněný nepřiznal.

Větší využití DoVaT by též mohla přinést úprava, která by umožnila sjednat DoVaT i v řízených vedených proti mladistvým. V této souvislosti uvedu definici restorativní justice, neboť DoVaT a ZSM si kladou za cíl její naplnění. *„Restorativní justice se zaměřuje na trestný čin a jeho důsledky v pravém slova smyslu, tj. na usmíření obětí, pachatelů a jejich komunit tím způsobem, že se snaží nalézat všemi zainteresovanými stranami akceptovatelné, kompromisní řešení o tom, jak se co nejlépe vypořádat se spáchaným trestným činem. V neposlední řadě se snaží o reintegraci oběti a pachatele do jejich komunit tím, že ozdravuje škody a újmy způsobené trestným činem a díky vzájemným rozhovorům přispívá také k snižování recidivy.*<sup>147</sup> Jedním z cílů restorativní justice je snaha o reintegraci a nápravu pachatele, což je společný znak DoVaT a zákona o soudnictví ve věcech mládeže. Koncept tohoto zákona je na restorativní justici založen, což přímo vybízí k tomu, aby bylo možné uzavřít DoVaT i ve věcech mladistvých, neboť si tento institut klade stejný cíl, jako zmíněný zákon.

Další překážkou hojnějšího využívání DoVaT v praxi je také důvod nutné obhajoby uvedený v ust. § 36 odst. 1 písm. d) TrŘ a stanovený již pro fázi přípravného řízení, čímž dochází k dalšímu prodražení, zkomplikování i prodloužení trestního řízení. Zvláště problematické je to ve věcech, v nichž se koná zkrácené přípravné řízení – zde je nutné připomenout, že počet takových případů představuje zhruba jednu polovinu všech trestních věcí.<sup>148</sup>

<sup>146</sup> VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. *Trestněprávní revue*. 2018, č. 11-12, s. 247-253.

<sup>147</sup> MAXWELL, Gabrielle; MORRIS, Allison; HENNESSEY, Hayes. Conferencing and restorative justice. In: SULLIVAN, Denis; TIFFT, Larry (eds.). *Handbook of Restorative Justice: A Global Perspective*. London and New York: Routledge, 2006, s. 91 – 107.

<sup>148</sup> ŠÁMAL, Pavel, ŘÍHA, Jiří, STRYA, Jan. Odklony v justiční praxi – 1. část. *Trestněprávní revue*. 2019, č. 9, s. 177-186.

Jak již bylo několikrát zmíněno, jedním z cílů DoVaT by měla být snaha o zrychlení trestního řízení. V dohodovacím řízení však chybí jakákoliv lhůta, která by stanovovala maximální možnou dobu, ve které by měl státní zástupce povinnost sdělit své stanovisko k návrhu na zahájení DoVaT, jenž podal obviněný. Absenci takovéto lhůty považují za problematickou, neboť je možné, že vzhledem k velké vytíženosti státních zástupců bude obviněný na takové stanovisko dlouho čekat. Navrhuji tedy stanovit lhůtu jeden měsíc, ve které by byl povinen státní zástupce sdělit své stanovisko k návrhu s tím, že pokud by to bylo nezbytně nutné, lhůtu by šlo na návrh o jeden měsíc prodloužit. Takovéto opatření by mohlo urychlit trestní řízení a účel DoVaT by tak byl zase o něco více naplněn.

Možnost sjednat dohodu v rámci hlavního líčení ještě předtím, než dojde k dokazování, by též mohlo přinést vyšší využití DoVaT. Usoudit tak lze opět na základě srovnání se Slovenskem, kde k tomu běžně dochází. Pokud je totiž vedeno trestní řízení, ve kterém je obviněný trestně stíhán pro méně závažný trestný čin a jeho vina je spolehlivě prokázána a dojde k nařízení hlavního líčení, považují za přínosné, že lze i v této fázi uzavřít DoVaT. Je totiž možné, že státní zástupce, soud, obviněný či jeho obhájce dojdou k závěru, že by bylo nejvhodnější v tomto případě DoVaT sjednat. Lze argumentovat, že v případě spáchání méně závažného trestného činu by se měla DoVaT sjednat ještě předtím, než byla podána obžaloba a nařízeno hlavní líčení, avšak může se stát, že například obviněný změní názor a po prvotním nesouhlasu s uzavřením DoVaT na její sjednání přistoupí, a to právě až při hlavním líčení. V takovém případě by tedy bylo vhodné, aby měl obviněný stále možnost DoVaT uzavřít. Tento názor zastává i Šámal: „*Neochotu státních zástupců ke sjednání dohody o vině a trestu by bylo možné částečně řešit i změnou právní úpravy, a sice zavedením možnosti sjednat dohodu o vině a trestu i v řízení před soudem před zahájením dokazování na počátku hlavního líčení.*“<sup>149</sup>

Jako předposlední návrh de lege ferenda uvedu změnu, která by byla inspirovaná opět slovenskou právní úpravou. Podle té je totiž možné, že obviněný učiní prohlášení o spáchání pouze části skutku, pro který je trestně stíhán. Podle české právní úpravy DoVaT nelze sjednat, pokud obviněný neučiní prohlášení o spáchání celého skutku. Pokud by šlo DoVaT sjednat pouze ohledně části skutku, urychlilo by to trestní řízení, neboť by nebylo nutné při dokazování v hlavním

---

<sup>149</sup> Tamtéž.

líčení pojednávat o celém skutku, avšak pouze o části, ke které se obviněný nepřiznal.

Jako poslední návrh na změnu trestního řádu uvádím uložení povinnosti obviněnému, aby v případě zahájení jednání o DoVaT musel učinit prohlášení o spáchání skutku ještě před tím, než bude takové jednání zahájeno. Opět se lze inspirovat slovenskou právní úpravou, podle které je to přesně takto stanoveno. Podle české právní úpravy je totiž možné zahájit jednání o uzavření DoVaT na návrh státního zástupce bez toho, aby obviněný ještě před podáním takového návrhu učinil prohlášení o spáchání skutku. Kvůli tomu může dojít k situaci, kdy obviněný přistoupí na zahájení jednání o uzavření DoVaT, avšak během jednání následně odmítne takovéto prohlášení učinit a jednání je tak nakonec zbytečné. To vede samozřejmě k průtahům v trestním řízení, což opět odporuje účelu, pro který byla DoVaT zavedena do právního řádu.

Podle výše zmíněných návrhů lze konstatovat, že institut DoVaT má v České republice spoustu nedostatků, které by bylo vhodné odstranit. Je zde tedy velký prostor pro novelizaci, kterou je podle mého názoru potřeba co nejdříve provést. Teprve pak vidím reálnou šanci, že by DoVaT mohla být běžně využívaným institutem, který by urychlil trestní řízení. Také stát by nemusel vynaložit takové množství finančních prostředků. Jako inspiraci možných změn uvádím několikrát slovenskou právní úpravu, což je však podle mého názoru logické, neboť na Slovensku se DVT začala hojně využívat ihned po jejím zavedení do právního řádu a její hojné využívání je praktikováno do dneška, což dosvědčují statistiky uvedené v kapitole 5.

## 7 Závěr

Důvodem pro zavedení dohody o vině a trestu byla snaha o zrychlení a zhospodárnění trestního řízení, tak jako je tomu například v USA či v sousedním Slovensku. V České republice se tento účel bohužel zatím plně naplnit nepodařilo.

V této diplomové práci jsem nejprve stručně okomentoval vznik a vývoj dohody o vině a trestu na území Spojených států amerických, následně jsem též uvedl několik informací o vývoji a počátcích dohody o vině a trestu na území České republiky.

V kapitole 3 jsem se nejdříve zabýval zásadami spojenými s DoVaT. Velká část diplomové práce pojednává o současné právní úpravě v České republice. Pozornost jsem též věnoval právní úpravě Slovenska.

Následně jsem se věnoval významu DoVaT, který jsem demonstroval na negativních a pozitivních, jenž tento institut vykazuje. V některých případech může být bezesporu užitečný, avšak také v něm lze spatřit mnoho nedostatků, na kterých je třeba ještě zapracovat. Zmíněné nedostatky z DoVaT činí institut dodnes rozporuplný a kontroverzní.

V další kapitole nazvané Aplikační využití institutu dohody a vině a trestu jsem porovnal využití tohoto institutu v České republice a na Slovensku. Na základě informací uvedených v této kapitole lze konstatovat, že na území Slovenska je tento institut mnohem více využíván a těší se většímu aplikačnímu využití. V České republice bývá tento institut využit ročně zhruba ve sto případech, kdežto na Slovensku soud schválí tisíce dohod ročně. Z tohoto důvodu je podle mého názoru na místě nechat se inspirovat Slovenskem a v některých hlediscích se jejich právní úpravě ještě více přiblížit a v návaznosti na to pak také zvýšit počet uzavřených DoVaT v ČR ročně.

V poslední kapitole nazvané De lege ferenda uvádím několik možných úprav institutu DoVaT. Ty jsou nezbytné, neboť jak již uvádím výše, využití tohoto institutu je v České republice minimální a lze tak tedy říci, že jeho účel nebyl zatím naplněn.

Osobně považuji institut DoVaT za institut, který by měl mít v českém právním řádu své místo, a to i přes to, že odporuje některým zásadám trestního práva procesního. Justice je v mnoha případech opravdu přetížená, což potom způsobuje negativní důsledky pro všechny subjekty trestního řízení. Běžné uplatňování DoVaT může zrychlit trestní řízení a učinit ho více hospodárnější. Pokud však



chceme tohoto dosáhnout i v České republice, je jednoznačně potřeba DoVaT novelizovat.

V poslední době je patrná snaha o to, aby novelizace trestního řádu přinesla změny, které by opravdu umožnily učinit z DoVaT institut tak prospěšný a využívaný. Takovou snahu lze spatřit napříč celým spektrem právních profesí, o čemž svědčí například Memorandum o součinnosti, o kterém se podrobněji zmiňují v kapitole 5. Státní zastupitelství vyjádřilo v roce 2018 zájem na vyšším „*NSZ tento institut nadále považuje za významný doplněk odklonů, který by mohl podstatnou měrou zjednodušit a zrychlit řízení v případech vstřícného a sebekritického postoje obviněného a tam, kde společenský zájem na rychlém ukončení trestního řízení převažuje nad uplatněním represivní složky trestu, pochopitelně i s přihlédnutím k oprávněným zájmům poškozeného. V průběhu roku 2018, jak se již výše zmiňuje, se uskutečnily čtyři semináře pro soudce, státní zástupce a policisty pořádané Justiční akademií zaměřené mj. i na tuto problematiku; ze seminářů vzešly i náměty na možné legislativní změny.*“<sup>150</sup>

Několik let se již hovoří o změnách trestního řádu, ale ty nebyly bohužel zatím stále provedeny. Zájem tyto změny prosadit je však evidentní. Osobně tak doufám, že novelizace trestního řádu bude provedena co nejdříve. Pokud totiž chceme v budoucnu o DoVaT mluvit jako o institutu, který je běžně využíván a který dokáže urychlit trestní řízení a ušetřit náklady za něj vynaložené, bez změn trestního řádu se to neobejde.

---

<sup>150</sup> Zpráva o činnosti Státního zastupitelství za rok 2018 (textová část).

## **8 Resumé**

This diploma thesis deals with the problematic of plea bargaining, that has been implemented into the legal code in 2012. Plea bargaining is based on the agreement of the prosecutor and defendant about guilt and punishment, whereas its purpose is to confess defendant's committed crime as a reduction of the sentence or modification of the sentence. Such an agreement needs court's approval. However, it is restricted by law, for example cannot be used when committing a very serious crime or when a defendant is a juvenile, a person under the age of 18.

The aim of this institute was to speed up criminal proceedings and also lower down their financial costs. The beginning of the thesis is dedicated to the focus on the history of plea bargaining in the U.S., where this institute has been founded. Moreover, there is the outline of development of plea bargaining in the area of the Czech Republic. This institute can be viewed as very controversial, because it contradicts some principles of criminal procedure law, as I have explained in chapter 3.2.

Therefore, a significant part of this thesis is dedicated to the legislation in the Czech Republic, which can be in many ways compared with the legislation in Slovakia. Based on the statistics mentioned in chapter 5, it is clear that this institute in Slovakia works very well and is often used as a tool for speeding up criminal proceedings and saving financial costs. The situation in Slovakia is more developed due to the lower amount of restrictions and higher ability to implement it in more criminal cases. These pros and cons that are the core of plea bargaining in the Czech Republic are covered in the chapter 4. Unfortunately for the Czech Republic, such aim has not been put into practice yet, there can be a viewed potential. This claim is supported by attorneys, judges and attorney generals. However, there has to be legislation of Procedure Criminal Code that has been outlined in the chapter *De lege ferenda*.

## **9 Zdroje**

### **9.1 Soudní rozhodnutí**

- 1) Rozhodnutí Okresního soudu USA pro okres Severní Karolíny ve věci Anderson v. State of North Carolina ze dne 7. října 1963.
- 2) Rozhodnutí Nejvyššího soudu Spojených států amerických ve věci Brady v. United States ze dne 4. května 1970.
- 3) Rozhodnutí ESLP ve věci Babar Ahmad a další proti Spojenému království ze dne 4. září 2014.
- 4) Rozsudek SDEU (druhého senátu) ve věci Spetsializirana prokuratura v. AH a další ze dne 5. září 2019.
- 5) Nález Ústavního soudu ze dne 4. února 2020, sp. zn. I. ÚS 1860/19.

### **9.2 Právní předpisy**

- 1) Ústavní zákon č. 1/1993 Sb. Ústava České republiky.
- 2) Ústavní zákon č. 2/1993 Sb. Listina základních práv a svobod.
- 3) Zákon č. 141/1961 Sb. o trestním řízení soudním (trestní řád).
- 4) Zákon č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.
- 5) Zákon č. 218/2003 Sb. o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).
- 6) Zákon č. 418/2011 Sb. o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim.
- 7) Zákon č. 85/1996 Sb. o advokacii.
- 8) Zákon č. 99/1963 Sb. občanský soudní řád.
- 9) Zákon č. 301/2005 Z. z. trestný poriadok.
- 10) Důvodová zpráva k zákonu č. 193/2012 Sb.
- 11) Pokyn obecné povahy č. 9/2019 Nejvyššího státního zastupitelství.
- 12) Směrnice Evropského parlamentu a Rady EU ze dne 9. března 2016.
- 13) Memorandum o součinnosti mezi Nejvyšším státním zastupitelstvím a Českou advokátní komorou.

### **9.3 Knižní publikace**

- 1) ČENTÉŠ, Josef. Trestný poriadok: veľký komentár. Bratislava: Eurokódex, 2017. ISBN: 978-80-8155-070-6.

- 2) DRAŠTÍK, Antonín; FENYK, Jaroslav a kolektiv. Trestní řád. Komentář. I. díl. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2017. ISBN: 978-80-7552-600-7.
- 3) FENYK, Jaroslav; CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GŘIVNA, Tomáš a kolektiv. Trestní právo procesní. 6. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2015. ISBN: 978-80-747-8750-8.
- 4) FENYK, Jaroslav, CÍSAŘOVÁ, Dagmar; GŘIVNA, Tomáš a kolektiv. Trestní právo procesní. 7. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN: 978-80-7598-306-0.
- 5) CHMELÍK, Jan a kolektiv. Trestní řízení. 1.vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2014. 978-80-7380-488-6.
- 6) IVOR, Jaroslav a kolektiv. Trestné právo procesné. 2. vydání, Bratislava: Iura Edition, 2010. ISBN: 978-80-8078-309-9.
- 7) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 3. vydání. Praha: Leges, 2013. ISBN: 978-8087576-44-1.
- 8) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 4. vydání. Praha: Leges, 2016. ISBN: 978-80-7502-160-1.
- 9) JELÍNEK, Jiří a kolektiv. Trestní právo procesní. 5. vydání. Praha : Leges, 2018. ISBN: 978-80-7502-278-3.
- 10) JELÍNEK, Jiří. Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou. 7. vydání. Praha: Leges, 2017. ISBN: 978-80-7502-230-1.
- 11) KORGO, Dušan a kolektiv. Trestné právo procesné. 1. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2013. ISBN: 978-80-7380-432-9.
- 12) MAXWELL, Gabrielle; MORRIS, Allison; HENNESSEY, Hayes. Conferencing and restorative justice. In: SULLIVAN, Denis; TIFFT, Larry (eds.). Handbook of Restorative Justice: A Global Perspective. London and New York: Routledge, 2006. ISBN: 0-415-35356-4.
- 13) NEUBAUER, David; FRADELLA, Henry. America's courts and the criminal justice system. 10. vyd. Belmont, CA: Wadsworth Cengage Learning, 2011. ISBN: 978-1305261051.
- 14) SOTOLÁŘ, Alexandr; PÚRY, František; ŠÁMAL, Pavel. Alternativní řešení trestních věcí v praxi. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2000. ISBN: 807-17-9350-7.
- 15) ŠÁMAL, Pavel. Trestní řád: komentář. 7. vydání, Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-465-0.

- 16) ŠÁMAL, Pavel; MUSIL, Jan; KUČHTA, Josef; FRYŠTÁK, Marek a KALVODOVÁ, Věra. Trestní právo procesní. 4. vydání. Praha: C.H. Beck, 2013. ISBN: 978-80-7400-496-4.
- 17) ŠČERBA, Filip a kolektiv. Dohoda o vině a trestu a další prostředky racionalizace trestní justice. Praha: Leges, 2012. ISBN: 978-80-87576-30-4.

#### **9.4 Odborné články**

- 1) ALSCHULER, W.A. Plea Bargaining and Its History. Columbia Law Review. 1979, vol. 79, no. 1, s. 6.
- 2) CURZON, L.B. Dictionary of Law, Plymouth. 1979.
- 3) HAVLÍČEK, Karel. Rozhovor s JUDr. Pavlem Kučerou, místopředsedou Nejvyššího soudu České republiky. Trestní právo. 2001, č. 9.
- 4) JELÍNEK, Jiří. Dohodovací řízení v trestním procesu a otázky souvisící. Bulletin advokacie. 2012, roč. 61, č. 10.
- 5) MUSIL, Jan. Dohody o vině a trestu (Absprachen) v Německu. Právník. 2008, č.3.
- 6) SUCHÝ, O. Odklon v trestním řízení. Právník. 1991, č. 3.
- 7) ŠÁMAL, Pavel; ŘÍHA, Jiří; STRYA, Jan. Odklony v justiční praxi – 1. část. Trestněprávní revue. 2019, č. 9.
- 8) ŠTĚPÁN, Jan. Některé rysy trestního řízení ve Spojených státech. Právo a zákonnost. 1991, roč. 42, č. 5.
- 9) PROCHÁZKOVÁ, Eva. Dohoda o vině a trestu. Soudce. 2013, č. 4.
- 10) PROVAZNÍK, Jan. Odklony v českém trestním řízení – úvahy před možnou rekodifikací. Trestněprávní revue. 2016, č. 4.
- 11) VICHEREK, Roman. Proč máme tak málo dohod o vině a trestu. Trestněprávní revue. 2018, č. 11-12.

#### **9.5 Internetové zdroje**

- 1) Title 18A, Rule 11, Pleas of Guilty dostupné z [https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp/rule\\_11](https://www.law.cornell.edu/rules/frcrmp/rule_11)
- 2) Tomáš Sokol: K možnosti odstoupení obviněného od dohody o vině a trestu, dostupné z <https://advokatnidenik.cz/2020/02/26/udr-tomas-sokol-k-moznosti-odstoupeni-obvineneho-od-dohody-o-vine-a-trestu/>
- 3) Česká advokátní komora: Státní zástupci a obhájci podepsali dohodu o lepší komunikaci, dostupné z <https://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=19831>

- 4) Česká justice: Dohoda o vině a trestu rozšířená na všechny zločiny včetně vraždy? Obhájci souhlasí, akademici varují, dostupné z <https://www.ceska-justice.cz/2018/01/dohoda-vine-trestu-rozsirena-vsechny-zlociny-vcetne-vrazdy-obhajci-souhlas-i-akademici-varuji/>
- 5) Nejvyšší soud České republiky: Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 30. ledna 2018. Dostupné z [http://nsoud.cz/JudikaturaNS\\_new/ns\\_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Nejvyssi\\_soud\\_a\\_Nejvyssi\\_statni\\_zastupitelstvi\\_pokracuji\\_ve\\_snaze\\_zvysit\\_podil\\_ukladanych\\_penezitych\\_trestu\\_usiluji\\_takt\\_ez\\_o\\_castejsi\\_vyuzivani\\_tzv\\_odklonu\\_v\\_trestnim\\_rizeni~?open&lng=CZ](http://nsoud.cz/JudikaturaNS_new/ns_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Nejvyssi_soud_a_Nejvyssi_statni_zastupitelstvi_pokracuji_ve_snaze_zvysit_podil_ukladanych_penezitych_trestu_usiluji_takt_ez_o_castejsi_vyuzivani_tzv_odklonu_v_trestnim_rizeni~?open&lng=CZ)
- 6) Nejvyšší soud České republiky: Tisková zpráva Nejvyššího soudu ze dne 10. dubna 2019. Dostupné z [http://www.nsoud.cz/Judikatura/ns\\_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Rostouci\\_podil\\_udelovanych\\_penezitych\\_trestu\\_je\\_dilcim\\_uspechem\\_musime\\_se\\_zamerit\\_take\\_na\\_odklony\\_v\\_trestnim\\_rizeni\\_nejsme\\_spokojeni\\_predevsim\\_s\\_tim\\_jak\\_pomalu\\_se\\_prosazuje\\_dohoda\\_o\\_vine\\_a\\_trestu~](http://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/Proverejnostamedia~TiskovezpravyNejvyssihosoudu~Rostouci_podil_udelovanych_penezitych_trestu_je_dilcim_uspechem_musime_se_zamerit_take_na_odklony_v_trestnim_rizeni_nejsme_spokojeni_predevsim_s_tim_jak_pomalu_se_prosazuje_dohoda_o_vine_a_trestu~)
- 7) Nejvyšší státní zastupitelství České republiky: Společná tisková zpráva Nejvyššího soudu a Nejvyššího státního zastupitelství ze dne 30. ledna 2018. Dostupné z <http://www.nsz.cz/index.php/cs/tiskove-zpravy/2021-nejvyi-soud-a-nsz-prosazuji-vti-vyuiivani-penitych-trest-i-odklon-v-trestnim-izeni>
- 8) Ministerstvo spravedlnosti České republiky: Východiska a principy nového trestního řádu. 2015. Dostupné z <http://novyportal.justice.cz/documents/11715/0/v%C3%BDchodiska+a+princi+py+-+upraven%C3%A9.docx/7ff6efc7-5123-45f7-a696-aa06aa25f5fc?version=1.0>
- 9) ZAORALOVÁ, Petra. Dohodnutý trest aneb chybějící právní úprava sankcí v řízení o dohodě o vině a trestu. Bulletin advokacie. 2016. Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/dohodnuty-trest-aneb-chybejici-pravni-uprava-sankci-v-rizeni-o-dohode-o-vine-a-trestu?browser=mobi>
- 10) TIBITANZLOVÁ, Alena. Pojem „odklon v trestním řízení“ aneb skutečně je možné za formu odklonu v trestním řízení považovat i trestní příkaz a dohodu o vině a trestu? Bulletin advokacie. 2018. Dostupné z <http://www.bulletin-advokacie.cz/pojem-odklon-v-trestnim-rizeni-aneb-skutecne-je-mozne-za->

[formu-odklonu-v-trestnim-rizeni-povazovat-i-trestni-prikaz-a-dohodu-o-vine-a-trestu](#)

- 11) VESELÁ, Hana. Dohoda o vině v USA, Německu a na Slovensku. Poslanecká sněmovna České republiky. 2009. Dostupné z <https://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=1&t=9>
- 12) Štatistická ročenka o činnosti prokuratúry Slovenskej republiky za rok 2019. Dostupné z <https://www.genpro.gov.sk/statistiky/statisticky-prehľad-trestnej-a-netrestnej-cinnosti-za-rok-2019-3a0f.html>
- 13) Zpráva o činnosti Státního zastupitelství za rok 2018 (textová část). Dostupné z <http://www.nsz.cz/index.php/cs/udaje-o-cinnosti-a-statisticke-udaje/zprava-o-innosti/2364-zprava-o-cinnosti-statniho-zastupitelstvi-za-rok-2018>